# ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

*«Τὰ πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε».*

Ἔτος 60ον. ΑΠΡΙΛΙΟΣ, 1921. Ἀριθ. 4.


## Η ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

«Μὴ φοβοῦ! Ἐγώ εἰμι ὁ ζῶν καὶ ἐγενόμην νεκρὸς καὶ ἰδοὺ ζῶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν· καὶ ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ ᾅδου καὶ τοῦ θανάτου». (Ἀποκάλ. α΄. 18.)

Οἱ λόγοι οὗτοι ἐλέχθησαν ὑπὸ τοῦ δεδοξασμένου Ἰησοῦ πρὸς τὸν ἐξόριστον τῆς Πάτμου ἀπόστολον, ὅστις ἀνεγνώρισεν εἰς τὸ ὅραμα τὸν Διδάσκαλον καὶ Κύριον, τὸν ὁποῖον πολλὰ ἔτη πρότερον εἶχεν ἀγαπήσει καὶ ἠκολουθήσει.

*Ὁ Χριστὸς εἶχεν ἀποθάνει.* Τοῦτο καὶ μόνον ἤρκεσε νὰ πιστοποιήσῃ τὴν ταυτότητα Αὐτοῦ διὰ τὸν ἐκστατικὸν μαθητήν. Ὁ Χριστὸς εἶχε τῷ ὄντι θανατωθῆ. Ἐπὶ τοῦ σταυροῦ μετὰ τὴν ὑστάτην ἐκείνην κραυγήν, «Τετέλεσται!» εἶχε παραδώσει τὸ πνεῦμα ὁ Κύριος τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, ὁ δὲ Ρωμαῖος στρατιώτης, ὁ κεντήσας τὴν πλευρὰν Αὐτοῦ, ἐπεβεβαίωσε τὸν ἐπελθόντα θάνατον.

Ἀπορίας ἄξιον εἶναι ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν εἶχεν ἐκπνεύσει μόλις μετὰ ἓξ ὡρῶν ἀγωνίαν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, ἐνῷ συνήθως οἱ εἰς τὸν σταυρικὸν θάνατον καταδικαζόμενοι ἐβασανίζοντο ἐπὶ τοῦ σταυροῦ δύο καὶ τρεῖς ἡμέρας, πρὶν ἢ ἐπέλθῃ ἡ ἀπολύτρωσις τοῦ θανάτου. Πῶς λοιπὸν νὰ ἐξηγήσωμεν τὸ ταχὺ τοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου ἡμῶν; Φυσιολόγοι τινὲς ἐξέφρασαν τὴν γνώμην ὅτι ὁ σύντομος οὗτος θάνατος ὠφείλετο εἰς διάρρηξιν τῆς καρδίας· οὐδεὶς δ᾽ ὑπάρχει λόγος τοῦ νὰ διαφωνήσωμεν πρὸς τὴν γνώμην ταύτην. Ὁ Χριστὸς εἶχε διέλθει ὁλόκληρον ἡμερονύκτιον πλῆρες τῶν μεγίστων συγκινήσεων τοῦ τελευταίου δείπνου, τῆς ἀγωνίας ἐν τῷ κήπῳ τῆς Γεθσημανῆ, τῆς προδοσίας τοῦ μαθητοῦ Αὐτοῦ, τῆς μακρᾶς καὶ παρανόμου διαδικασίας ἐνώπιον τοῦ Συνεδρίου, τῶν ἀρχιερέων, τοῦ Πιλάτου καὶ τοῦ Ἡρώδου, τῶν ἀπανθρώπων μαστιγώσεων καὶ ἐμπαιγμῶν, τῆς σωματικῆς ἀγωνίας ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. Οὐδόλως δ᾽ ἄπορον ὅτι ἐξηντλήθησαν αἱ σωματικαὶ Αὐτοῦ δυνάμεις τόσον ταχέως. Ἀλλὰ προσέτι καὶ ἡ τρομερὰ ἠθικὴ ἀγωνία, τὸ βάρος τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ σύμπαντος κόσμου, ἡ ἀποστέρησις τῆς παρουσίας τοῦ Πατρός, ἣν προδίδει ἡ κραυγὴ Αὐτοῦ: «Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνα τί μὲ ἐγκατέλιπες;» ἐβάρυναν τὴν ψυχὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν τοσοῦτον, ὥστε συνέτεινον καὶ ταῦτα εἰς τὴν ἐξάντλησιν.

Συνήθως οἱ Ρωμαῖοι ἄφιναν τὰ πτώματα τῶν ἐσταυρωμένων νὰ μένωσιν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ καὶ νὰ σήπωνται καὶ σπαράσσωνται ὑπὸ τῶν ὀρνέων. Ἐν Ἰουδαίᾳ

ὅμως εἰδικὸς νόμος ἐπέτρεπε τὴν **καταβίβασιν τῶν πτωμάτων** περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου· εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, ἐπειδὴ ἡ ἐπομένη ἦτο Σάββατον καὶ μάλιστα τὸ Πάσχα, οἱ Ἰουδαῖοι παρεκάλεσαν τὸν Πιλάτον νὰ ἐπισπευσθῇ ὁ θάνατος τῶν τριῶν ἐσταυρωμένων, διὰ νὰ δυνηθῶσι νὰ καταβιβασθῶσι πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου. Δοθείσης δὲ ὑπὸ τοῦ Πιλάτου τῆς σχετικῆς διαταγῆς, οἱ στρατιῶται ἔθλασαν μὲν τὰ σκέλη τῶν δύο ληστῶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ***εὑρόντες ἤδη νεκρὸν*** ἐκέντησαν μόνον μὲ τὴν λόγχην πρὸς περισσοτέραν βεβαίωσιν. Περὶ τοῦ θανάτου Αὐτοῦ ἑπομένως δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία. «Ἐγενόμην νεκρός!»

***Ὁ Χριστὸς ζῇ εἰς τοὺς αἰῶνας.*** Ἀναστὰς ἐκ τῶν νεκρῶν, οὐδέποτε δύναται νὰ ἀποθάνῃ. Ζῇ αἰωνίως ὅπως εὐλογῇ καὶ παρηγορῇ τὸν λαὸν Αὐτοῦ μὲ τὴν βεβαίωσιν ταύτην τῆς ἀθανασίας: «Μὴ φοβοῦ! Ἐγὼ εἰμὶ ὁ ζῶν εἰς τοὺς αἰῶνας!» Ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης, πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπηυθύνθη ἡ διακήρυξις αὕτη, ἦτο καὶ ὁ πρῶτος, ὅστις κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως εἶχε πιστεύσει εἰς τὴν ἀνάστασιν ταύτην. Καὶ ἡ ἀρχικὴ ἐκείνη πίστις ἤδη ἐπιβεβαιοῦται καὶ ἐνισχύεται μετὰ τόσα ἔτη διὰ τῆς ὀπτασίας τοῦ δεδοξασμένου Διδασκάλου.

Ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐκ νεκρῶν ἐπικυροῦται εἰς τὸ ἀνωτέρω ἐδάφιον δι᾿ ἑνὸς ἐμφατικοῦ: «***Ἀμήν***!» Τὴν ἀνάστασιν Αὐτοῦ οὐδεὶς θνητὸς εἶδε συντελουμένην· μόνον τὸ ἀποτέλεσμα ἐπιστοποιήθη ἐκ τῶν ὑστέρων ὑπὸ πολλῶν μαρτύρων οἵτινες εἶδον τὸν ἀναστάντα Διδάσκαλον καὶ συνωμίλησαν μετ᾿ Αὐτοῦ. Ἐὰν εἰς τὴν ὁμόφωνον μαρτυρίαν τόσης ποικιλίας ἀνθρώπων δὲν δώσωμεν πίστιν, εἰς τίνα πλέον νὰ πιστεύσωμεν; Εἰς οὐδένα ἱστορικὸν προξενεῖ ἐντύπωσιν ἡ ψευδὴς μαρτυρία τῶν ἀρχιερέων καὶ στρατιωτῶν ἀπέναντι τῶν τόσων ἀποδείξεων τοῦ ὅτι ὁ Σωτὴρ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη ἐκ νεκρῶν. Διότι ἄνω τῶν πεντακοσίων ἀνθρώπων εἶδον Αὐτὸν μετὰ τὴν ἀνάστασιν καὶ συνωμίλησαν καὶ συνωδοιπόρησαν καὶ συνέφαγον μετ᾿ Αὐτοῦ.

Ἡ ἀνάστασις τοῦ Σωτῆρος εἶναι ***ὁ ἀκρογωνιαῖος λίθος τῆς Χριστιανικῆς πίστεως***. «Ἐὰν ὁ Χριστὸς δὲν ἀνέστη, ματαία ἡ πίστις ἡμῶν», ἔγραφεν ὁ Παῦλος ἐν τῇ θαυμασίᾳ ἐκείνῃ ἐκθέσει περὶ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν (Α΄. Κορινθ. ιε΄.). Καὶ ἄλλοι, ὡς ὁ Λάζαρος, ἀνεστήθησαν ἐκ νεκρῶν, ἀλλὰ κατόπιν σὺν τῷ χρόνῳ πάλιν ἐκοιμήθησαν τὸν ὕπνον τοῦ θανάτου. Ἀλλ᾿ ὁ Χριστὸς ζῇ εἰς τοὺς αἰῶνας.

Καὶ ἄλλα θρησκεύματα ἔσχον τοὺς μεγάλους αὐτῶν ἱδρυτὰς καὶ ἡγέτας· πάντες ὅμως οἱ τοιοῦτοι ἀπέθανον ὁριστικῶς. Ἀλλὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ ὁ ἱδρυτὴς καὶ ***ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν καὶ ἤδη ζῇ αἰωνίως***. Λατρεύομεν ***Χριστὸν ζῶντα*** καὶ οὐχὶ νεκρόν. Ἐὰν διὰ τοῦ ἱλαστηρίου θανάτου Αὐτοῦ συνεφιλιώθημεν μετὰ τοῦ Θεοῦ, πολλῷ μᾶλλον σωζόμεθα καὶ δικαιούμεθα διὰ τῆς ἀναστάσεως καὶ τῆς ἔκτοτε ζωῆς Αὐτοῦ. Παρὰ τοῦ ζῶντος Κυρίου ἔχομεν πᾶσαν τὴν πνευματικὴν ἡμῶν ζωήν.

Ἐκ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξαρτᾶται καὶ ἡ ***ὕπαρξις τῆς Χρι-***

***στιανικῆς Ἐκκλησίας.*** Αὕτη ἀνέπλασε τὸν κόσμον πολλαχῶς καὶ πολυτρόπως. Ἀλλὰ εἰς τί ἔγκειται κυρίως ἡ δύναμις τῆς Ἐκκλησίας ταύτης; ***Εἰς τὴν ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος καὶ εἰς τὴν παρ' Αὐτῷ αἰωνίαν ζωήν.*** Τὴν ἀλήθειαν ταύτην κηρύττουσι διαρκῶς οἱ ἀπόστολοι· τὴν αὐτὴν ἀλήθειαν διεκήρυξαν ἔκτοτε ἅπαντες οἱ κήρυκες τοῦ Εὐαγγελίου καὶ θὰ κηρύττῃ ἐσαεὶ ὡς θεμελιῶδες δόγμα ἡ Ἐκκλησία.

***Ὁ Χριστὸς κρατεῖ τὰς κλεῖδας τοῦ ᾅδου καὶ τοῦ θανάτου.*** Ὁ θάνατος ἦτο ὁ ἀμείλικτος καὶ ἀδυσώπητος κυρίαρχος τοῦ Ἅδου, τοῦ τόπου τῶν ἀποδημούντων ἐκ τῆς γῆς πνευμάτων. Τὴν δὲ κυριαρχίαν του ταύτην οὔτε δάκρυα οὔτε ἱκεσίαι οὔτε δῶρα οὔτε οἱαδήποτε ἀνθρωπίνη δύναμις ἠδυνήθησαν νὰ κλονίσωσιν. Δύο μόνον ἄνθρωποι ἠξιώθησάν ποτε νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν αἰωνίαν μακαριότητα, χωρὶς νὰ διέλθωσι τὴν ζοφερὰν πύλην τοῦ θανάτου—ὁ Ἐνὼχ καὶ ὁ Ἠλίας.

Διὰ τοῦ θανάτου ὅμως καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ θάνατος κατετροπώθη, ἐνικήθη, ἔκτοτε δὲ ***οὐδένα πλέον τρόμον ἔχει διὰ τὸν πιστὸν Χριστιανόν.*** Ἐὰν ἤμεθα τοῦ Χριστοῦ, ἄς ἤμεθα ἄφοβοι, διότι ὁ Χριστὸς ἐνίκησε τὸν θάνατον καὶ ἤδη ζῶν εἰς τοὺς αἰῶνας, κρατεῖ τὰς κλεῖδας τοῦ ᾅδου καὶ τοῦ θανάτου. Διότι Αὐτὸς ζῇ καὶ ἡμεῖς θέλομεν ζήσει πέραν τοῦ τάφου. «Ποῦ, θάνατε, τὸ κέντρον σου; Ποῦ, ᾅδη, τὸ νεῖκός σου;»

Ἡ ἀνάστασις τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν εἶναι ***ἓν τῶν μεγίστων τεκμηρίων τῆς θεότητος Αὐτοῦ.*** Ἀμφισβητήσατε τὴν ἀνάστασιν καὶ καταβιβάζετε τὸν Χριστὸν εἰς τὸ ἐπίπεδον ἑνὸς πεπερασμένου ἀνθρώπου. Παραδέχθητε τὴν ἀνάστασιν Αὐτοῦ καὶ τὸν ἀναγνωρίζετε ὡς Κυρίαρχον καὶ Βασιλέα τοῦ σύμπαντος καὶ αὐτοῦ ἔτι τοῦ θανάτου.

Ὁλόκληρος ὁ ἐπίγειος βίος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μαρτυρεῖ τὴν θεότητα Αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ ἀνάστασις Αὐτοῦ ἀποτελεῖ ***τὴν κατακλεῖδα καὶ κορωνίδα τῶν μαρτυριῶν τούτων.*** Τὴν ἀνάστασιν Αὐτοῦ προεῖπεν Αὐτὸς ὁ ἴδιος, οὕτως ὥστε ἡ ἀνάστασις ἀποδεικνύει Αὐτὸν καὶ ἀληθῆ Προφήτην καὶ Θεόν.

Ἀλλ' ἡ ἀνάστασις τοῦ Σωτῆρος εἶναι καὶ ἡ προφητεία, ***τὸ προάγγελμα τῆς ἡμετέρας ἀναστάσεως*** ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ, καὶ ἡ εἰκὼν τῆς διαπεραιώσεως ἡμῶν διὰ τοῦ κρυεροῦ ποταμοῦ τοῦ θανάτου εἰς τὴν γῆν τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ εὐδαιμονίας. Νικήσας Αὐτὸς τὸν θάνατον, ἔδωκεν εἰς πάντα τὰ τέκνα Αὐτοῦ τὴν βεβαίαν καὶ σταθερὰν ἐλπίδα τῆς εἰς ζωὴν αἰώνιον ἀναστάσεως.

Χαῖρε, λοιπόν, καὶ τρὶς χαῖρε, ἁγία ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεως! Εὐλογημένη ἡ χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις πάντων τῶν πιστῶν, ἐνθυμουμένων ὅτι μετὰ τοῦ Σωτῆρος ***νικῶσι τὸν θάνατον,*** ἤτοι τὴν ἁμαρτίαν, ὅτι μετὰ τοῦ Σωτῆρος *ἐσταύρωσαν **τὴν σάρκα*** καὶ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῆς, ὅτι μετὰ τοῦ Σωτῆρος ἐτάφησαν καὶ ***ἀπέθανον ὡς πρὸς τὴν ἁμαρτίαν*** καὶ τὴν δύναμιν αὐτῆς, ὅτι μετ' Αὐτοῦ θέλουσιν

***ἀναστηθῇ ἐν δόξῃ*** καὶ ὅτι μετ' Αὐτοῦ, τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ αὐτῶν, τοῦ εὐλογητοῦ εἰς τοὺς αἰῶνας, ***θέλουσι ζήσει*** ἐν αἰωνίᾳ δόξῃ καὶ μακαριότητι.

Εἴθε πᾶς ἀναγνώστης νὰ ἔχῃ μέρος εἰς τὴν ἀνάστασιν ταύτην! Ἀμήν.

*(Ἐκ τῶν τοῦ Μιχαὴλ Καλοποθάκη).*

# Ο ΑΜΝΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

«Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου». (Ἰωάν. α'. 29.)

Ὁ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ θάνατος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς τὸ ***μέγα καὶ κεντρικὸν σημεῖον τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας***, πρέπει μὲν πάντοτε νὰ κατέχῃ τὴν προεξάρχουσαν θέσιν εἰς τὰς σκέψεις καὶ τὴν πνευματικὴν ἡμῶν μελέτην· ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τοῦ ἔτους, καθ' ἣν ὁλόκληρος ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία ἰδιαιτέρως ἀναμιμνήσκεται τῶν παθῶν τοῦ Ἀρχηγοῦ αὐτῆς, πρέπει ἡ σκέψις ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου νὰ ἦναι ἐκτάκτως ἐταστικὴ καὶ εὐλαβής.

### Α'. Ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ.

Τὸ ἀνωτέρω ἐδάφιον μᾶς δεικνύει τὸν Χριστὸν ὡς τὸν ***Ἀμνὸν τοῦ Θεοῦ***, ὅστις ***αἴρει***, ***σηκώνει***, ***ἀφαιρεῖ*** τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, δηλ. τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλὰ δὲν εἶναι τοῦτο τὸ μόνον χωρίον τῶν Ι. Γραφῶν, ὅπερ παρουσιάζει οὕτω τὸν Χριστόν. Ὁ πασχαλινὸς ἀμνὸς τῆς Π. Οἰκονομίας ἦτο πράγματι προφητικὸς τύπος, εἰκών, πρότυπον τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς θυσίας Αὐτοῦ. Θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν πολλὰς λεπτομερείας τῆς ἀληθείας ταύτης, ἀρκούμεθα ὅμως μόνον εἰς ὀλίγα τινα σημεῖα αὐτῆς. Διὰ τῆς θυσίας τοῦ πρώτου πασχαλινοῦ ἀμνοῦ καὶ διὰ τοῦ ραντισμοῦ τῶν θυρῶν τῶν Ἰσραηλιτῶν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, ἐσώθησαν πάντα τὰ πρωτότοκα τοῦ Ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ ἐξολοθρευτοῦ (Ἐξόδ. ιβ'. 6, 7). Ὁ δὲ (Ἀπόστολος βεβαιοῖ ἡμᾶς ὅτι «τὸ πάσχα ἡμῶν ἐθυσιάσθη ὑπὲρ ἡμῶν, ὁ Χριστὸς» Α'. Κορινθ. ε'. 7) καὶ ὅτι «διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ θέλομεν σωθῇ ἀπὸ τῆς ὀργῆς δι' αὐτοῦ» (Ρωμ. ε'. 9).

Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς καλεῖται Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ἰδίως ἐν σχέσει πρὸς τὴν παντοτεινὴν πρωϊνὴν καὶ ἑσπερινὴν θυσίαν τῶν ἀρνίων, ἣν διέταξεν εἰς τὸν λαὸν Ἰσραὴλ ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Μωϋσέως (Ἐξόδ. κθ'. 38, 39). Τὰ ἀρνία ταῦτα ὤφειλον νὰ ἦναι ***ἄμωμα***, δηλ. ἄνευ μώμου ἢ ἐλαττώματος σωματικοῦ (Λευϊτ. θ'. 3) καὶ ***τέλεια*** (Ἐξόδ. ιβ'. 5). Οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς ἦτο «ἀμνὸς ἄμωμος καὶ ἄσπιλος» (Α'. Πέτρου ά. 19), «πειρασθεὶς κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα ἡμῶν χωρὶς ἁμαρτίας» (Ἑβρ. δ'. 15) Διὰ τῶν ἀρνίων ἐκείνων ἐγίνετο καθ' ἑκάστην ἱλασμὸς ***τυπικὸς*** ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ λαοῦ· διὰ τῆς θυσίας τοῦ Χριστοῦ ἐγένετο ***πραγματικὸς*** ἱλασμὸς περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ὅλου τοῦ κόσμου (Α'. Ἰωάν. β'. 2), ***ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων*** ἐγένετο ***αἰωνία λύτρωσις*** διὰ τὴν ἀνθρωπότητα (Εβρ. θ' 12, 26).

Ὡς ἀμνὸν προανήγγειλε τὸν Μεσσίαν Χριστὸν καὶ ὁ προφήτης Ἠσαΐας (νγ'. 7): «Ἐφέρθη ὡς ἀρνίον ἐπὶ σφαγὴν καὶ ὡς πρόβατον ἔμπροσθεν τοῦ **κείροντος** αὐτὸ ἄφωνον, οὕτω δὲν ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ». Ὁ Χριστὸς «διὰ τοῦτο **ἐφανερώθη**, ἵνα καταστρέψῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου» (Α'. Ἰωάν. γ' 8). Καὶ διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τοῦτο, «ἔπρεπε νὰ πάθῃ καὶ νὰ ἀναστηθῇ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ» (Λουκ. κδ'. 46).

Τέλος ὡς Ἀμνός, ὡς Ἀρνίον ἐσφαγμένον, παρίσταται ὁ Κύριος ἡμῶν **εἰς τὸ** οὐράνιον ὅραμα τοῦ ἐξορίστου τῆς Πάτμου ἀποστόλου καὶ ἀγαπητοῦ Αὐτοῦ μαθητοῦ: «Καὶ εἶδον καὶ ἰδού, ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζῴων καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων, Ἀρνίον ἱστάμενον ὡς ἐσφαγμένον.... Διότι ἐσφάγης καὶ ἠγόρασας ἡμᾶς εἰς τὸν Θεὸν διὰ τοῦ αἵματός σου» (Ἀποκάλ. ε'. 6—10). Ἡ ἐμφάνισις αὕτη σκοπὸν ἔχει νὰ ὑπενθυμίζῃ εἰς τοὺς πιστοὺς παντὸς αἰῶνος ***ὁποίαν κεντρικὴν θέσιν κατέχει*** ἐν τῇ οὐρανίᾳ, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐπιγείῳ, Οἰκονομίᾳ ***ἡ θυσία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.*** Διὰ τοῦτο ἐπανειλημμένως ἐν τῷ ὁράματι γίνεται μνεία τοῦ ἱλαστηρίου αἵματος Αὐτοῦ. Οἱ τετελειωμένοι ἅγιοι ἐν οὐρανῷ «ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ ἐλεύκαναν αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ Ἀρνίου» (ζ'. 12)· «ἐνίκησαν τὸν κατήγορον τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν διὰ τὸ αἷμα τοῦ Ἀρνίου» (ιβ'. 11), καὶ διὰ τοῦ αὐτοῦ αἵματος ἐγένοντο «βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς εἰς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα» (α'. 5).

Ὅθεν καὶ εἰς τὸ Ἀρνίον ἀναπέμπεται μεγαλοπρεπὴς δοξολογία ὑπὸ σύμπαντος τοῦ οὐρανίου πληρώματος. «Εἰς τὸν καθήμενον ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ τὸ Ἀρνίον ἔστω ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων» (ε'. 13)· «ἄξιον εἶναι τὸ Ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον νὰ λάβῃ τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν» (ε'. 12).

### *Β'. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς αἴρει τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου.*

Ἡ παρακοὴ τοῦ Ἀδὰμ ἐν τῷ κήπῳ τῆς Ἐδὲμ παρέσυρεν ὁλόκληρον τὸ ἀνθρώπινον γένος. Δι' ἑνὸς ἀνθρώπου εἰσῆλθεν ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος. Διὰ τῆς ὑπακοῆς ἑνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἐπερίσσευσεν εἰς τοὺς πολλοὺς καὶ ἦλθεν ***εἰς πάντας ἀνθρώπους*** δικαίωσις εἰς ζωὴν (Ρωμ. ε'. 12—18)· Καὶ ὡς ὁ θάνατος ἦλθε δι' ἀνθρώπου, οὕτω καὶ διὰ τοῦ Θεανθρώπου ἦλθεν ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν (Α'. Κορινθ. ιε'. 21). Δι' οὐδενὸς ἄλλου μέσου ἢ ὀνόματος ὑπάρχει διὰ τὴν ἀνθρωπότητα σωτηρία (Πράξ. δ'. 12). Ὅσοι ἐκ τῶν ἀνθρώπων μετανοοῦσιν ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ πιστεύουσιν εἰς τὸν Ἀμνὸν καὶ τὴν ἱλαστήριον αὐτοῦ θυσίαν, σώζονται καὶ υἱοθετοῦνται εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Θεοῦ (Μάρκ. α'. 15, Ρωμ. ε'. 1, η'. 14—16, Ἐφεσ. α'. 7—11).

Τὸ αἷμα τοῦ Ἀμνοῦ τοῦ Θεοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας (Α'. Ἰωάν. α'. 7). Ἡ δὲ Θεία χάρις, μετὰ τὸν καθαρισμὸν τοῦτον, «διδάσκει ἡμᾶς νὰ ἀρνηθῶμεν τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας καὶ νὰ ζήσωμεν σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς» (Τίτ. β'. 12), «προσμένοντες καὶ σπεύδοντες εἰς τὴν παρουσίαν τῆς ἡμέρας τοῦ Θεοῦ... ὅπως εὑρεθῶμεν ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι ἐνώπιον αὐτοῦ

ἐν εἰρήνῃ» (Β'. Πέτρου γ'. 11, 14). Ἡ δὲ σωτηρία αὕτη εἶναι διὰ πάντας ἀνθρώπους ἀσχέτως **πρὸς φυλὴν καὶ γλῶσσαν** (Γαλάτ. γ'. 28)· «ἐν παντὶ ἔθνει ὅστις φοβεῖται τὸν Θεὸν καὶ ἐργάζεται δικαιοσύνην εἶναι δεκτὸς εἰς Αὐτὸν» (Πράξ. ι'. 35).

### Γ'. Καλοῦνται πάντες νὰ ἴδωσι τὸν Ἀμνόν.

«Ἴδε, ὁ Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ!» εἶπεν ὁ Βαπτιστὴς Ἰωάννης, δεικνύων τὸν Ἰησοῦν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. Ἡμεῖς σήμερον δὲν δυνάμεθα πλέον νὰ ἴδωμεν αὐτὸν εἰμὴ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ νοὸς καὶ τῆς πίστεως, δι᾽ ὧν κατορθοῦμεν νὰ ἴδωμεν τὰ μὴ βλεπόμενα διὰ τῶν σωματικῶν ὀφθαλμῶν (Β'. Κορινθ. δ'. 18, Ἑβρ. ια'. 1).

Ὁ Κύριος **προσκαλεῖ πάντας ἀνθρώπους νὰ ἴδωσιν Αὐτόν**: «Εἰς ἐμὲ βλέψατε καὶ σώθητε, πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς!» (Ἡσα. με'. 22). «Ὢ πάντες οἱ διψῶντες, ἔλθετε εἰς τὰ ὕδατα!» (Ἡσα. νέ. 1). «Ἔλθετε πρὸς Με, πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ καὶ πεφορτισμένοι κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς» (Ματθ. ια'. 28).

Ἂς ἴδωμεν Αὐτὸν εἰς τὴν ἐπίγειον, ἀνθρωπίνην Αὐτοῦ ὕπαρξιν — εἰς τὴν ***γέννησίν του*** ἐν Βηθλεέμ, εἰς τὴν ἁγίαν, πρᾷον, ἄσπιλον, φιλάνθρωπον Αὐτοῦ ***ζωὴν*** καὶ ***ἀναστροφὴν*** μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, εἰς τὴν ἀπαράμιλλον Αὐτοῦ ***διδασκαλίαν***, εἰς τὸν μαρτυρικὸν ***θάνατον*** Αὐτοῦ ἐν Γολγοθᾷ, εἰς τὴν ἔνδοξον ***ἀνάστασιν*** Αὐτοῦ καὶ τὴν μεγαλοπρεπῆ ***ἀνάληψιν*** Αὐτοῦ εἰς τοὺς οὐρανούς, ὅπου ἔκτοτε ζῇ διὰ νὰ μεσιτεύῃ ὑπὲρ τῶν προσερχομένων εἰς τὸν Θεὸν (Ἑβρ. ζ'. 25).

Ἂς ἴδωμεν Αὐτὸν ὑπὸ τὰς διαφόρους ἰδιότητας Αὐτοῦ — ὡς ***Προφήτου***, ὅστις μᾶς ὁδηγεῖ εἰς πᾶσαν ἀλήθειαν, ὡς ***Ἀρχιερέως*** ποιήσαντος αἰώνιον ἱλασμὸν καὶ μεσιτεύοντος ὑπὲρ ἡμῶν, ὡς ***Βασιλέως*** κυβερνῶντος καὶ προστατεύοντος ἡμᾶς.

Ἂς ἴδωμεν Αὐτὸν ὡς «ὑπὲρ πάντας, ***Θεὸν*** εὐλογητὸν εἰς τοὺς αἰῶνας» (Ρωμ. θ'. 5), ὡς ***ἄνθρωπον*** πειρασθέντα κατὰ πάντα καθ᾽ ὁμοιότητα ἡμῶν, ὡς ***Θεάνθρωπον*** καὶ ***μόνον Μεσίτην*** μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων (Α'. Τιμόθ. β'. 5).

Ἂς ἐμβλέψωμεν πρὸς Αὐτὸν μὲ ἄπειρον ***ταπεινοφροσύνην*** καὶ ***εὐλάβειαν***, διότι ὑπῆρξεν ἄμωμος καὶ ἁγνὸς καὶ ὅμως «ἐτραυματίσθη διὰ τὰς παραβάσεις ἡμῶν, ἐταλαιπωρήθη διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν.... καὶ ὁ Κύριος ἔθεσεν ἐπ᾽ αὐτὸν τὴν ἀνομίαν πάντων ἡμῶν» (Ἡσα. νε'. 5, 6).

Ἂς ἐμβλέψωμεν πρὸς Αὐτὸν μὲ ἄπειρον ***εὐγνωμοσύνην***, διότι Αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ ἐνῷ ἡμεῖς ἤμεθα ἔτι μακράν, ἀπέθανεν ὑπὲρ ἡμῶν, ὁ δίκαιος ὑπὲρ τῶν ἀνόμων, ὥστε διὰ τῶν πληγῶν Αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν (Α'. Ἰωάν. δ'. 19, Ρωμ. ε'. 8, Ἡσα. νγ'. 5).

Ἂς ἐμβλέψωμεν πρὸς Αὐτὸν μὲ ἄπειρον ***ἐμπιστοσύνην***, διότι δύναται καὶ θέλει νὰ μᾶς σώσῃ εἰς τὸ παντελὲς, καὶ τὴν θέλησίν Του ταύτην δεικνύει προσκαλῶν ἡμᾶς, ἐρχόμενος πρὸς ἡμᾶς καὶ κρούων εἰς τὴν θύραν τῶν καρδιῶν ἡμῶν (Ἀποκάλ. γ'. 20, Ἑβρ. ζ'. 25).

Οὕτω δὲ ἐμβλέποντες εἰς Αὐτὸν καὶ ὡς ***Σωτῆρα*** ἡμῶν, ἂς ἐμβλέψωμεν εἰς Αὐτὸν καὶ ὡς ***παράδειγμα*** καὶ ***ὑπογραμμὸν*** τῆς ζωῆς ἡμῶν. Ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς

ἀνθρωπότητος καὶ ἐκ τῆς συγχρόνου ἡμῶν πείρας, ἔχομεν παραδείγματα πολλῶν ἐξαιρέτων καὶ ἐναρέτων ἀνθρώπων, οὓς δικαίως θαυμάζομεν καὶ ἀγαπῶμεν. Πάντες ὅμως οὗτοι εἶχον τὰ ἐλαττώματά των ὡς ἄνθρωποι. Μόνος ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὑπῆρξεν ὁ τέλειος ἀνθρώπινος τύπος καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας, τὸ μόνον ἄμεμπτον καὶ ἄσπιλον παράδειγμα καὶ ὑπόδειγμα τοῦ τί πρέπει νὰ ποθῇ νὰ ἦναι ὁ ἄνθρωπος. Νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν τελειότητα ταύτην βεβαίως δὲν δυνάμεθα νὰ ἐλπίζωμεν, μὲ τὴν ἀτελῆ ἡμῶν ἀνθρωπίνην φύσιν. Ἀλλὰ δυνάμεθα καὶ ὀφείλομεν νὰ προσπαθῶμεν καθ' ἑκάστην νὰ βαδίζωμεν εἰς τὰ ἴχνη Αὐτοῦ καὶ νὰ ἀκολουθῶμεν ἔστω καὶ μακρόθεν τὸ παράδειγμα Αὐτοῦ, «ἀποβλέποντες πρὸς Αὐτὸν ὡς ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν τῆς πίστεως ἡμῶν» (Ἑβρ. ιβ'. 2), μέχρις οὗ καταντήσωμεν οἱ πάντες «εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς τὸ μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφεσ. δ'. 13).

Ἀμήν!

# ΕΙΣ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟΝ ΤΑ ΠΑΝΤΑ

«Ὁ Κύριος ἔχει χρείαν αὐτοῦ»
(Μαρκ. ια'. 3.)

*Ὅταν ὁ Χριστὸς ἔστειλε δύο ἐκ τῶν μαθητῶν του διὰ νὰ φέρωσιν εἰς αὐτὸν τὸν πῶλον, δι' οὗ εἰσῆλθε θριαμβευτικῶς εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ πώλου δὲν ἔφερε καμμίαν ἀντίρρησιν. Ὁ Χριστὸς ἐζήτησε τὸν πῶλον ὡς **Κύριος** καὶ ὁ ἰδιοκτήτης παρεχώρησεν αὐτὸν προθύμως ὡς φρόνιμος τῶν πραγμάτων τοῦ κυρίου του **οἰκονόμος**.*

*Εἰς τὴν αἴτησιν ταύτην τοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὴν πρόθυμον παραχώρησιν ἐκείνου, τὸ ὁποῖον ἐζήτησεν, ὑπάρχουν μερικὰ διδάγματα, τὰ ὁποῖα δὲν πρέπει νὰ παραβλέψωμεν. Ἐν πρώτοις μανθάνομεν ἐντεῦθεν ὅτι ὁ Κύριος ἔχει δικαιώματα ὥστε πᾶν ὅ, τι ἔχομεν εἶναι ἰδικόν Του. Πράγματι δὲ πᾶν ὅ,τι ἔχομεν, ἐδόθη εἰς ἡμᾶς ἀπὸ Αὐτὸν διὰ νὰ διαχειρισθῶμεν δι' Αὐτὸν ὡς πιστοὶ τῶν ὑπαρχόντων Του οἰκονόμοι.*

*Ὁ Χριστὸς **ἔχει δικαίωμα νὰ μᾶς ζητήσῃ ὅ,τι δήποτε ἔχομεν**, ὅταν ἔχῃ ἀνάγκην αὐτοῦ. Ὅταν ἑπομένως ἡ περιουσία ἡμῶν καταστρέφεται ἢ χάνεται ἀπὸ περιστάσεις τῆς Θείας Προνοίας δὲν ἔχομεν κανὲν δικαίωμα νὰ γογγύζωμεν, ἀλλὰ νὰ ἐφησυχάζωμεν εἰς τὴν σκέψιν ὅτι ὁ Κύριος ἔχει δικαίωμα νὰ κάμῃ ὅ, τι θέλει μὲ πράγματα, τὰ ὁποῖα εἶνε ἰδικά Του. Τὴν σκέψιν αὐτὴν ὀφείλομεν νὰ κάμνωμεν δι' ὅλας ἡμῶν τὰς ἀπωλείας, πάσης φύσεως, ἀκόμη καὶ διὰ τὰς ἀπωλείας φιλτάτων προσώπων διὰ τοῦ θανάτου.*

*Ἄλλο τὸ ὁποῖον διδασκόμεθα ἐντεῦθεν εἶναι ὅτι ὁ Χριστὸς πολλάκις χρησιμοποιεῖ διὰ τὰς ἁγίας Του βουλὰς καὶ τὰ πλέον ταπεινότερα πράγματα ἀπὸ τὴν ἰδιοκτησίαν μας. Εἶχεν ἀνάγκην τοῦ κτήνους τοῦ καλοῦ Σαμαρείτου διὰ νὰ μεταφέρῃ τὸν πληγωμένον ἄνθρωπον εἰς τὸ πανδοχεῖον. Εἶχεν ἀνάγκην τῶν πέντε ἄρτων τοῦ μειρακίου διὰ νὰ θρέψῃ μὲ αὐτοὺς τὸ πλῆθος. Μία κυρία ἐδίδασκεν εἰς τὴν μι-*

*κρὰν κόρην της ὅτι πᾶν πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἔχομεν, ὀφείλομεν νὰ τὸ δίδωμεν εἰς τὸν Χριστὸν διὰ νὰ τὸ χρησιμοποιήσῃ ὅπως Αὐτὸς θελήσῃ. «Δὲν πιστεύω, μαμμᾶ, ἀπεκρίθη τὸ παιδίον, ὅτι θὰ ἔχῃ ποτὲ ἀνάγκην ὁ Ἰησοῦς νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν κοῦκλάν μου!» «Διατὶ ὄχι;» εἶπεν ἡ μήτηρ, «καὶ αὐτὴν καὶ πᾶν ἄλλο πρᾶγμα, ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἔχεις καὶ παίζεις». Μετ' ὀλίγην ὥραν ἡ μικρὰ κόρη παρεχώρει τὰ παιγνίδιά της εἰς μίαν πτωχὴν γείτονα συνομήλικόν της διὰ νὰ παίξῃ!*

*Ὁ Κύριος ἔχει ἀνάγκην τῶν ἵππων μας διὰ νὰ φέρουν τὰ φορτία τῶν ἄλλων· ἔχει ἀνάγκην τῶν χρημάτων μας, τῶν χειρῶν μας, τῶν ποδῶν μας, τῶν χειλέων μας, τῆς ἐπιρροῆς μας, διὰ νὰ ἐξυπηρετηθοῦν δι' αὐτῶν αἱ ἀνάγκαι τῶν ἄλλων. Ὅ,τι ἀπαιτεῖ ἀπὸ ἡμᾶς ὁ Χριστὸς εἶναι νὰ εὑρεθῶμεν πρόθυμοι νὰ παραχωρήσωμεν εἰς τὴν διάθεσίν Του πᾶν ὅ,τι μᾶς ζητηθῇ.*

*Ὁ Χριστὸς ἔχει ἀνάγκην ὅλων τῶν πραγμάτων ὅσα εἶνε εἰς τὴν διάθεσίν μας ἀκόμη καὶ τῶν πλέον ἀσημάντων. Ὁ μέγας Θεός, ὁ μέγας ἀρχιτέκτων τοῦ σύμπαντος, ὁ μέγας Κύριος καὶ Δημιουργὸς πάσης ζωῆς ἔχει ἀνάγκην καὶ τοῦ πλέον μικροτέρου δημιουργήματός Του διὰ νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὰς μεγάλας Του βουλάς. Κανεὶς ἂς μὴ εἴπῃ, Τί δύναμαι ἐγὼ ἢ τί ἔχω ἐγώ, μὲ τὸ ὁποῖον νὰ ὑπηρετήσω τὸν Κύριον. Καὶ τὰ μικρότερά μας πράγματα καὶ αὐτὴ ἡ ἀσημότης ἡμῶν καὶ αὐτὴ ἡ σμικρότης καὶ ἡ ἀφάνεια ἡμῶν δύναται μεγάλως νὰ Τὸν ὑπηρετήσουν. Πολλάκις μάλιστα συμβαίνει τὰ μικρότερα πράγματα καὶ τὰ μικρότερα μέσα νὰ ἐξυπηρετοῦν καλλίτερα τὰς βουλάς Του. Πολλάκις διὰ τῆς ἀδυναμίας ἡμῶν θριαμβεύει ἡ δύναμίς Του καὶ εἰς τὴν σμικρότητα ἡμῶν λάμπει τὸ μεγαλεῖόν Του.*

# Ο ΚΟΣΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΘΕΟΣ ΑΥΤΟΥ

**Ὑπὸ Φιλίππου Μαύρου (Philip Mauro).**

(Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ).

---

(συνέχεια)

## ΙΕ'.

### *Ἡ ὁδὸς τῆς λυτρώσεως*

«Ὅστις ἔδωκεν ἑαυτὸν διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, διὰ νὰ ἐλευθερώσῃ ἡμᾶς ἐκ τοῦ παρόντος πονηροῦ αἰῶνος κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἡμῶν».
(Γαλ. α'. 4).

*Ἡ προηγηθεῖσα εἰκὼν τοῦ κόσμου εἶναι ἱκανὴ νὰ ἐμπλήσῃ ἡμᾶς φόβου καὶ κατηφείας· καὶ δὴ ἂν ταῦτα ἦσαν τὸ ὅλον, ὅπερ ἡ Γραφὴ ἀπεκάλυψε περὶ αὐτοῦ. Ἤδη γινώσκομεν — ἐὰν δηλαδὴ πιστεύωμεν τὴν Γραφὴν — πῶς ὁ πελώριος οὗτος ὀργανισμὸς παρεσκευάσθη, καὶ ποῖον τὸ ἐπ' αὐτοῦ προεδρεῦον πνεῦμα. Ἡ πληρο-*

*φορία ὅμως αὕτη δὲν εἶναι τὸ ὅλον τῆς ἀληθείος, ἣν ἡ Γραφὴ ἀποκαλύπτει περὶ τῆς γῆς ταύτης, ἥτις ἐδημιουργήθη, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς κατοικία τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι μόνον ἡ μαύρη ἱστορία τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ παρόντος. Ἀλλ᾽ ὑπάρχει καί μέλλον. Ἐν ᾧ δὲ κόσμος ἐν τῇ παρούσῃ αὐτοῦ καταστάσει ὀρθῶς περιγράφει ἐν τῇ Γραφῇ ὡς τὸ «παρὸν σκότος» δὲν ἐγκατελείφθημεν ὅπως ψηλαφῶντες ὁδεύσωμεν διὰ μέσου τοῦ σκότους τούτου.*

*Εὑρισκόμεθα ἀληθῶς «ἐν σκοτεινῷ τόπῳ», ἀλλ᾽ ἔχομεν φῶς ἀρκούντως λαμπρός, ὥστε νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ διὰ μέσου αὐτοῦ. «Καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον εἰς τὸν ὁποῖον κάμνετε καλὰ νὰ προσέχητε ὡς εἰς λύχνον φέγγοντα ἐν σκοτεινῷ τόπῳ» (Πέτρ. Β΄ α΄ 19). Ἔχομεν ἀληθῶς πολυμήχανον ἐχθρόν, ἀλλ᾽ ἐὰν προστρέχωμεν εἰς τὰς Γραφάς, δὲν μένομεν «ἐν ἀγνοίᾳ τῶν διανοημάτων αὐνοῦ» (Κορ. Β΄ β΄ 11).*

*Πρὸς δυστυχίαν ὅλου τοῦ κόσμου τὸ φῶς τοῦτο τῆς προφητείας, τὸ ὁποῖον ἐδόθη ὅπως μᾶς καθοδηγῇ διὰ μέσου τοῦ παρόντος σκότους, μεγάλως παραμελεῖλεῖται ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν, καὶ δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν εἰς τίνος τὴν ἐπίδρασιν ὀφείλεται ἡ παραμέλησις αὕτη. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς δυνάμεως, ἣν ἐξασκοῦσι τὰ διάφορα μέσα τῆς ἐξαπατήσεως, δὲν περιορίζονται εἰς μόνους τοὺς μὴ πιστεύοντας. Πᾶσα ἀνθρωπίνη ὕπαρξις, ἐφ᾽ ὅσον εὑρίσκεται ἐντὸς «τοῦ παρόντος πονηροῦ αἰῶνος», ὑφίσταται κατά τινα βαθμὸν τὴν ἐπίδρασιν τῆς δυνάμεως ταύτης. Ὁ πνευματικῶς τυφλὸς ἄνθρωπος δὲν ἀποκτᾷ εὐθὺς κατὰ τὴν ἐπιστροφήν του τελείαν διαύγειαν ὁράσεως, ἀλλ᾽ εὑρίσκεται ὡς ἐν συγκεχυμένῃ τινὶ καταστάσει «βλέπων τοὺς ἀνθρώπους ὡς δένδρα περιπατοῦντας». Ἡ ἀναγεγεννημένη ψυχὴ δὲν ἐξέρχεται εὐθὺς ἐκ τοῦ παχηλοῦ σκότους εἰς τὸ πλῆρες φῶς τῆς ἀληθείας. Ἐξ ἐναντίας ἡ ὁδὸς τοῦ δικαιωθέντος ἀνθρώπου εἶναι μᾶλλον ὡς τὸ φῶς τῆς αὐγῆς, «τὸ φέλλον ἐπὶ μᾶλμον καὶ μᾶλλον, ἕως οὗ γείνῃ τελεία ἡμέρα» (Παρ. δ΄ 18 κατὰ τὸ Ἑβρ. κείμ). Οὕτως ἐξηγεῖται ἡ ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν γενικὴ παραμέλησις τοῦ «βεβαιοτέρου προφητικοῦ λόγου».*

*Ὁ Σατανᾶς δὲν παύει τοῦ νὰ ἐνδιαφέρηται περὶ τοῦ ἀνθρώππυ ἀφ᾽ οὗ ἐπιστραφ πρὸς τὸν Θεόν. Ἐξ ἐναντίας, μόνον ἀφ᾽ οὗ δοθῇ εἰς αὐτὸν ἡ νέα φύσις. ἄρχεται ὁ ἀγὼν (Ῥωμ. ζ΄). Οὐχὶ ὅτι ὁ ἀναγεννηθείς δύναται πάλιν νὰ ἐκπέσῃ εἰς τοὺς ὄνυχας τοῦ Σατανᾶ, διότι οὐδὲν ἐκ τῶν προβάτων τοῦ καλοῦ ποιμένος θὰ ἀπολεσθῇ ποτὲ εἰς τὸν αἰῶνα, οὐδὲ θὰ ἁρπάσῃ τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός Του (Ἰω. ι΄ 28) ἀλλ᾽ ἡ ἐπίδρασις τοῦ ἀναγεννημένου ἀνθρώπου ἐπὶ τοῦ ἀπεστοῦντος κόσμου δύναται νὰ περιορισθῇ· διὰ τοῦτο ὁ Σατανᾶς ἐπιθυμεῖ νὰ συνάψῃ εἴδη συμβιβισμοῦ μεταξὺ τοῦ πιστοῦ καὶ τοῦ κόσμου, καὶ νὰ ἀπασχολήσῃ οὕτως αὐτὸν μὲ τὰς ὑποθέσεις τοῦ κόσμου, ὥστε νὰ μὴ δυνηθῇ νὰ ἐξασκήσῃ οἱανδήποτε ἐπιρροὴν πρὸς σωτηρίαν ψυχῶν μηδὲ νὰ μένῃ εἰς αὐτὸν καιρὸς πρὸς μελέτην τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ. Οὕτως ἡ παραμέλησις τῶν γραφῶν καὶ ἰδίως τοῦ προφητικοῦ αὐτῶν μέρους ἐξυπηρετεῖ ἀπ᾽ εὐθείας τοὺς σκοποὺς τοῦ Σατανᾶ, ἐν ᾧ ὅλη ἡ Γραφὴ εἶναι ὠφέλι-*

μος, καὶ ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀκριβῶς ὅπως ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος ᾖ «κατηρτισμένος εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν» (Τιμ. Β΄ γ΄ 16, 17).

Οὕτω λοιπὸν ὡς ἐκ τῆς ἐπιδράσεως, ἣν ἀσκεῖ ὁ κόσμος ἐπὶ συμπάσης τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ ἰδίως ὡς ἐκ προϊούσης ἐπιβολῆς, ἣν συνεχῶς ὁ κόσμος κερδίζει ἐπὶ τῆς κατ᾽ ὄνομα Ἐκκλησίας, τὸ φῶς τῆς προφητείας παραμελεῖται καὶ τὸ ἐδάφιον, ὅπερ ἀνωτέρω ἐμνημονεύθη (Πετρ. Β' α' 19), λογίζεται ὡς εἰ ἔλεγε «καὶ ἔχομεν **πολὺ ἀβέβαιον** τὸν προφητικὸν λόγον, ἐπὶ τὸν ὁποῖον κάμνετε καλὰ νὰ μὴ προσέχητε κατ᾽ οὐδένα τρόπον».

Ἀλλ᾽ ὁ λαὸς **τοῦ Θεοῦ** ἤρξατο ἀφυπνιζόμενος καὶ συναισθανόμενος τὸ κακὸν τῆς παραμελήσεως ταύτης, καὶ ἀναγνωρίζων τὴν σπουδαιότητα τῆς μελέτης ἐκείνων τῶν μερῶν τοῦ Θείου Λόγου, τὰ ὁποῖα περιέχουσι προφητείας μήπω ἐκπληρωθείσας. Ἡ δὲ ἀφύπνισις αὕτη εἶναι τῷ ὄντι ἓν ἐκ τῶν πολλῶν καὶ συνεχῶς πολλαπλασιαζομένων σημείων, τὰ ὁποῖα δεικνύουσιν ὅτι ἐγγίζει ὁ ἐπὶ μακρὸν ἀναμενόμενος χρόνος τῆς ἀποκαταστάσεως πάντων ὅσα ὁ Θεὸς ἐλάλησεν ἀπ᾽ αἰῶνος διὰ στόματος **πάντων** τῶν ἁγίων Αὐτοῦ προφητῶν (Πράξ. γ΄ 21).

Δὲν ἐπιχειροῦμεν ἐνταῦθα νὰ εἰσέλθωμεν εἰς ἐξέτασιν τῆς μεγάλης ἐκτάσεως καὶ τῶν λεπτομερειῶν τοῦ «βεβαιοτέρου προφητικοῦ λόγου». Εἶναι ἀρκετὸν διὰ τὸν προκείμενον ἡμῖν σκοπὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι δυνάμεθα ἐκ τῶν Γραφῶν νὰ μάθωμεν ὅτι ἡ ἡνωμένη ἐπιχείρησις ἀνθρώπου καὶ Διαβόλου ταχέως θὰ ἀχθῇ εἰς πέρας· ὅτι τὸ πέρας τοῦτο θὰ ἦναι καταστροφή· ὅτι τὰ ἐρείπια τοῦ κοσμικοῦ συστήματος θὰ σαρωθῶσιν ἀπὸ τῆς σκηνῆς καὶ θὰ καταναλωθῶσιν ἐντὸς τοῦ πυρὸς τῆς κρίσεως· ὅτι αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν θέλουσι σαλευθῇ, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν θὰ ἐμπλησθῶσι τρόμου· ὅτι ὁ αὐτὸς Ἰησοῦς, ὁ ἀπὸ τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν ἀναληφθεὶς εἰς τὸν οὐρανόν, πάλιν θὰ ἔλθῃ, καθ᾽ ὃν τρόπον ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανόν· ὅτι θὰ ἐξαλείψῃ πᾶσαν θλῖψιν, πόνον καὶ φόβον, καὶ θὰ εἰσαγάγῃ αἰώνιον δικαιοσύνην· ὅτι ἔθνη θὰ ἔλθωσι εἰς τὸ φῶς Αὐτοῦ καὶ βασιλεῖς εἰς τὴν λάμψιν τῆς ἀνατολῆς Του· ὅτι ἡ ἐξουσία θὰ ἦναι ἐπὶ τὸν ὦμον Αὐτοῦ, καὶ εἰς τὴν αὔξησιν τῆς ἐξουσίας Αὐτοῦ καὶ τῆς εἰρήνης δὲν θέλει εἶσθαι τέλος· ὅτι ἡ ἔρημος θὰ εὐφρανθῇ καὶ θὰ ἀναθάλῃ ὡς τὸ ῥόδον· καὶ ὅτι ἡ γῆ θέλει εἶσθαι πλήρης τῆς γνώσεως τοῦ Κυρίου, καθὼς τὰ ὕδατα σκεπάζουν τὴν θάλασσαν.

Τοιοῦτος εἶναι ὁ προφητικὸς λόγος· καὶ εἶναι «**βέβαιος**», ἐπειδὴ τὸ στόμα τοῦ Κυρίου ἐλάλησεν αὐτόν, ὁ δὲ Κύριος εἶναι πιστός, καὶ θὰ ἐκτελέσῃ αὐτόν.

Ἐν τῇ δυνάμει καὶ ἐν τῷ φωτὶ τοῦ βεβαίου προφητικοῦ Αὐτοῦ λόγου, εἶναι δυνατόν, μάλιστα εἶναι εὔκολον, νὰ ἀποσύρωμεν τὴν ἀγάπην ἡμῶν ἀπὸ τοῦ κόσμου καὶ ἀπὸ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ. Ἐν τούτῳ τῷ φωτὶ δυνάμεθα νὰ θεωρῶμεν μετὰ τελείας ἀταραξίας τὴν διάλυσιν πάντων ὅσα σχετίζονται μὲ τὴν παροῦσαν ὁρατὴν τάξιν πραγμάτων· διότι, ἂν καὶ «ὁ κόσμος παρέρχεται καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ», ὅμως ἡμεῖς οἱ πιστεύοντες εἰς τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ «νέους οὐρανοὺς καὶ νέαν γῆν προσμένομεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ» (Πέτρ. Β΄ γ΄ 13).

Ῥίπτων ὁ ἀναγνώστης βλέμμα πρὸς τὰ ὀπίσω ἐπὶ τῶν ἤδη ἐξετασθέντων ζη-

*τημάτων θὰ παρατηρήσῃ ὅτι τὰ προέχοντα καὶ παγκόσμια χαρακτηριστικὰ καὶ αἱ ὁρμαὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ τὰ οὐσιωδέστατα φαινόμενα τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας ἐδείχθησαν ὡς ἔχοντα τὴν ἀρχήν των καὶ τὴν ἐξήγησίν των εἰς τὴν ἀφήγησιν τὴν ἐν τῷ τρίτῳ κεφαλαίῳ τῆς Γενέσεως. Ἐπειδὴ τὸ βιβλίον τῆς Γενέσεως ἔχει ὀρθῶς ὀνομασθῇ τὸ φυτώριον τοῦ κήπου τῆς ὅλης Γραφῆς, δυνάμεθα μᾶλλον νὰ εἴπωμεν ὅτι αἱ ὀλίγαι λέξεις αἱ περιλαμβανόμεναι εἰς τὰ ἑπτὰ πρῶτα ἐδάφια τοῦ κεφαλαίου ἐκείνου εἶναι τὰ σπέρματα, ὧν ὁ ὡριμάσας θερισμὸς εἶναι ὅλαι αἱ ἀληθεῖς περιγραφαὶ τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας καὶ τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας. Πόθεν λοιπὸν ἐπήγασαν λόγοι τοιαύτης ἀκαταμετρήτου ἐκτάσεως καὶ βαρύτατος ὥστε νὰ παρέχωσιν εἰς ἡμᾶς κατὰ τὴν μεμακρυσμένην ταύτην ἡμέραν τὴν μόνην ἐξήγησιν τῆς ἀρχῆς τοῦ κοσμικοῦ συστήματος; Πόθεν ἠδύναντο νὰ πηγάσωσιν εἰμὴ παρ' Ἐκείνου, τοῦ ὁποίου ἡ χεὶρ τοποθετεῖ ἐντὸς τοῦ μικροῦ σπόρου τὸ σπέρμα τοῦ πελωρίου δένδρου;*

(ἕπεται συνέχεια) **Ξ. Π. Μόσχου.**

# ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ

ὑπὸ ΡΙΧΑΡΔΟΥ ΤΡΕΝΤΣ (**Richard Trench**)

(συνέχεια)

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

### *Τὰ Εὐαγγελικὰ θαύματα συγκρινόμενα πρὸς ἄλλα.*

*Τὰ θαύματα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.*

Τὰ θαύματα τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ τὰ τῆς Παλ. Διαθήκης παρέχουσι πολλὰ ἐνδιαφέροντα σημεῖα συγκρίσεως λίαν διδακτικῆς, προκειμένου εἴτε περὶ ὁμοιότητος εἴτε περὶ ἀνομοιότητος.

Οὕτω λ. χ. ἓν σημεῖον ἀνομοιότητος εἶναι ὅτι συχνάκις βλέπομεν τοὺς ἁγίους ἄνδρας τῆς Π. Οἰκονομίας ἐκτελοῦντας θαύματα ***μὲ κάποιαν δυσκολίαν καὶ κόπον***, οὕτως εἰπεῖν, ἐνῷ τὰ θαύματα τοῦ Χριστοῦ ἐκτελοῦνται ***ἐν ἀκαρεῖ***—λαλεῖ καὶ τὸ θαῦμα γίνεται. Τοιουτοτρόπως ὁ Μωϋσῆς ἱκετεύει καὶ ἐπιμένει παρὰ τῷ Θεῷ διὰ τὴν θεραπείαν τῆς ἀδελφῆς του ἀπὸ τῆς λέπρας: «Δέομαι, Θεέ, ἰάτρευσον αὐτήν» (Ἀριθ. ιβ'. 13—15), οὐδὲ πραγματοποιεῖται ἡ θεραπεία εἰμὴ μετὰ ὁλόκληρον ἑβδομάδα, ἐνῷ ὁ Χριστὸς θεραπεύει ἕνα λεπρὸν ἁπλῶς ἐγγίζων αὐτὸν (Ματθ. η'. 3), ἄλλους δὲ δέκα λεπροὺς ἐξ ἀποστάσεως καὶ δι' ἁπλῆς ἐνεργείας τῆς θελήσεώς του (Λουκ. ιζ' 14). Ὁ Ἠλίας ἀναγκάζεται νὰ προσευχηθῇ διὰ μακρῶν καὶ νὰ στείλῃ τὸν ὑπηρέτην του ἑπτάκις πρὸς παρατήρησιν, πρὶν ἢ φανῶσι τὰ προ-

μηνύματα τῆς βροχῆς (Α΄. Βασιλ. ιη΄, 42—44)· ἐξαπλοῦται τρὶς ἐπὶ τοῦ νεκροῦ παιδίου καὶ ἀναβοᾷ πρὸς τὸν Κύριον, οὕτω δὲ μετὰ κόπου ἐπιτυγχάνει τὴν ἀναζωογόνησιν τοῦ παιδίου (Α΄. Βασ. ιζ΄ 21—22). Ὁ δὲ Ἐλισσαιὲ μὲ ἀκόμη περισσότερον κό[illegible] καὶ μετά τινα ἀρχικὴν ἀποτυχίαν (Β΄. Βασιλ. δ΄. 21—35) ἐπαναφέρει εἰς τ[illegible]ὴν [illegible] τέκνον τῆς Σουναμίτιδος γυναικός. Ἀπ᾽ ἐναντίας ὁ Χριστός, ἀποδεικ[illegible] Ἑαυτὸν Κυρίαρχον ζώντων τε καὶ νεκρῶν, ἀνίστανε νεκροὺς μὲ ὅσην εὐκολίαν ἐξετέλει οἱανδήποτε ἄλλην πρᾶξιν.

Εἰς τὰ ὑπὸ ἀνθρώπων ἐνεργούμενα θαύματα, ἂν καὶ εἶναι ἔνδοξα ἔργα πίστεως, καθὸ ἐνεργούμενα ἐν πίστει καὶ πεποιθήσει ἐπὶ τῆς παντοδυναμίας τοῦ Θεοῦ, ἐκστᾷ ἐνίοτε ἡ ***ἀνθρωπίνη ἀνυπομονησία καὶ ἡ ἀνθρωπίνη ἀπιστία.*** Τοῦτο βλέπομεν εἰς τὸν Μωϋσῆν, ὅστις ἐνήργησε θαῦμα κατὰ τρόπον ὀργίλον καὶ ὀλιγόπιστον (Ἀριθ. κ΄ 11). Περιττὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν, ὡς Υἱὸς ἀγαπητὸς ἀπέναντι τοῦ Πατρός του, οὐδεμίαν τοιαύτην ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν δεικνύει.

Ἐπὶ θαυμάτων ὁμοίας φύσεως, τὰ θαύματα τοῦ Κυρίου εἶναι ***μεγαλήτερα καὶ λαμπρότερα.*** Ὁ Ἐλισσαιὲ τρέφει ἑκατὸν ἄνδρας μὲ εἴκοσιν ἄρτους (Β΄. Βασ. δ΄. 42—44), ὁ Κύριος ἡμῶν τρέφει πεντακισχιλίους μὲ πέντε ἄρτους. Οἱ θαυματουργοὶ ἅγιοι τῆς Π. Διαθήκης ἔχουσι πάντοτε κάποιον ***ὄργανον*** δι᾽ οὗ διενεργοῦσι τὸ θαῦμα. Ὁ Μωϋσῆς ἔχει τὴν ῥάβδον του, δι᾽ ἧς διαχωρίζει τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν, ἐξάγει ὕδωρ ἐκ πέτρας, ἄνευ δὲ τῆς ῥάβδου ταύτης εἶναι μηδὲν (Ἐξόδ. ζ΄ 19, η΄ 5, 16, θ΄. 23, ι΄ 13, ιδ΄ 16 κτλ.) Ὁ Ἠλίας διαχωρίζει τὰ ὕδατα διὰ τῆς μηλωτῆς αὐτοῦ (Β΄. Βασ. β΄. 8), ὁ Ἐλισσαιὲ θεραπεύει τὰ πικρὰ ὕδατα διὰ φιάλης ἅλατος (Β΄. Βασ. β΄. 20). Ἀλλ᾽ ὁ Χριστὸς ἐνεργεῖ τὰ θαύματά του ἁπλῶς λέγων λόγον ἢ ἐγγίζων διὰ τῆς χειρὸς (Ματθ. κ. 34) ἢ διὰ μέσων λαμβανομένων ἐξ ἑαυτοῦ (Μάρκ. ζ΄. 33, η΄ 23). Ἐνῷ δὲ τὰ θαύματα τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἐνεργοῦνται ***ἐξ ὀνόματος ἢ διὰ τῆς ἐπικλήσεως τοῦ Θεοῦ*** *) τὰ τοῦ Χριστοῦ ἐνεργοῦνται ἐξ ***ἰδίου ὀνόματος καὶ ἰδίας ἐξουσίας*** : «Θέλω, καθαρίσθητι» (Ματθ. η΄ 3). «Τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφόν, ἐγὼ σὲ προστάττω, ἔξελθε ἀπ᾽ αὐτοῦ» (Μάρκ. θ΄ 25). «Νεανίσκε, πρὸς σὲ λέγω σηκώθητι» (Λουκ. ζ΄ 14). Ἀκόμη καὶ ὅταν ὁ Κύριος ἡμῶν πρόκειται νὰ ἀνασιήσῃ τὸν Λάζαρον καὶ προσεύχεται πρὸς τὸν Πατέρα, φανερώνει διὰ τῆς προσευχῆς του ὅτι δὲν ζητεῖ δύναμιν, ἣν δὲν ἔχει, ἀλλὰ μαρτυρεῖ περὶ τῆς ***ἀδιασπάστου ἑνότητος***, εἰς ἣν διατελεῖ μὲ τὸν Πατέρα (Ἰωάν. ια΄. 41, 42)· ἄλλοτε δὲ πάλιν, ὅταν ζητῇ ἀπὸ τοῦ Πατρὸς ὅπως τὸν δοξάσῃ, καὶ εὐθὺς ἐκπληροῦται ἡ αἴτησίς του λέγει πρὸς τοὺς μαθητὰς Αὐτοῦ: «Ἡ φωνὴ αὕτη δὲν ἔγεινε δι᾽ ἐμὲ ***ἀλλὰ διά σᾶς***» (Ἰωάν. ιβ΄. 30).

---

*) «Σταθῆτε καὶ βλέπετε τὴν σωτηρίαν τοῦ Κυρίου, ἣν θέλει δείξει εἰς ἐσᾶς σήμερον» (Ἐξόδ. ιδ΄ 13). «Ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου σηκώθητι καὶ περιπάτει» (Πράξ. γ΄ 6). «Αἰνέα, σὲ ἰατρεύει Ἰησοῦς ὁ Χριστός» (Πράξ. θ. 34). Πρβλ. Μαρκ. ι ς΄. 17, Λουκᾶ ι΄. 17, Ἰωάν. ιδ΄. 10.

Τὰς ἀνομοιότητας ταύτας μεταξὺ τῶν θαυμάτων τῆς Π. Οἰκονομίας καὶ **τῶν τοῦ** Εὐαγγελίου εὑρίσκομεν φυσικωτάτας. «Ὁ Θεός, ἀφοῦ ἐλάλησε τὸ πάλαι **πρὸς** τοὺς πατέρας ἡμῶν διὰ **τῶν προφητῶν πολλάκις** καὶ πολυτρόπως, ἐν ταῖς **ἐσχάταις ἡμέραις** ἐλάλησε πρὸς ἡμᾶς διὰ τοῦ **Υἱοῦ, τὸν** ὁποῖον ἔθεσε **κληρονόμον πάντων»** (Ἑβρ. α΄. 1—2)· ἦτο δὲ **φυσικὸν καὶ πρέπον** ὁ Υἱὸς οὗτος νὰ ἦναι ἐπενδεδυμένος ***μεγαλητέραν δύναμιν καὶ ἐξουσίαν*** ἢ οἱ παλαιοὶ προφῆται.

Ἐξ ἄλλου **τὰ** θαύματα τῆς Π: Διαθήκης εἶναι χαρακτῆρος ***αὐστηροτέρου***. **Εἶναι** θαύματα τοῦ Νόμου, τοῦ Νόμου ἐκείνου **τοῦ** ἐργαζομένου ὀργήν, διδάσκοντος τὴν φοβερὰν ἁγιότητα τοῦ Θεοῦ **καὶ τὴν κατὰ τῆς** ἁμαρτίας ἀποστροφὴν **Αὐτοῦ**. Τινὰ τῶν θαυμάτων τούτων εἶναι φοβεραὶ ἐκδηλώσεις **τῆς** Θείας ὀργῆς **κατὰ τῆς ἀδικίας** τῶν ἀνθρώπων, ὡς λ. χ. **τὰ** ἐν Αἰγύπτῳ σημεῖα καὶ **τέρατα**, πολλὰ **τῶν ἐν τῇ** ἐρήμῳ, καί τινα τῶν μεταγενεστέρων **προφητῶν** (Β΄. Βασ. α΄. 10—12, **β΄**. 23—25). Πάντα ὅμως **τὰ** θαύματα τοῦ Κυρίου ἡμῶν εἶναι ***ἔργα χάριτος καὶ φιλανθρωπίας***.

Ἀξιοπαρατήρητον ἐπίσης εἶναι ὅτι τὰ θαύματα τῆς Π. Διαθήκης **ἐνεργοῦνται** κυρίως ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς ἐξωτερικῆς φύσεως — ὁ διαχωρισμὸς μιᾶς θαλάσσης (Ἐξόδ. ιδ΄. 21) ἢ ἑνὸς ποταμοῦ (Ἰησ. γ΄. 11), τὸ ἄνοιγμα τῆς γῆς (Ἀριθμ. ιϛ΄. 31), πῦρ κατερχόμενον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ (Β΄. Βασ. α΄. 10, 12), κάμινος **πεπυρακτωμένη** ἀλλὰ μὴ δυναμένη νὰ κατακαύσῃ (Δανιὴλ γ΄.), θηρία ἀποβάλλοντα **τὴν** φυσικὴν ἀγριότητά των (Δαν. ϛ΄.) **καὶ** ἄλλα παρόμοια σημεῖα. Συγκρινόμενα **πρὸς τὰ** θαύματα τοῦ Κυρίου ἡμῶν, τὰ σημεῖα ταῦτα εἶναι ὡς ὁ ***ἀνεμοστρόβιλος καὶ τὸ πῦρ***, ἐνῷ τὰ τοῦ Κυρίου εἶναι ὡς ***ἦχος λεπτοῦ ἀέρος*** (Α΄. Βασ. ιθ΄. 12)—**εἶναι** τὰ ἔργα τοῦ ἐνανθρωπήσαντος διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου Υἱοῦ καὶ Λόγου **τοῦ** Θεοῦ—ἔργα ἀποβλέποντα εἰς **τὸν *ἄνθρωπον καὶ*** *τὸ καλὸν αὐτοῦ* τὸ σωματικὸν καὶ τὸ πνευματικόν.

*II. Τὰ θαύματα τῶν Ἀποκρύφων Εὐαγγελίων.*

Τὰ Ἀπόκρυφα, (ἤτοι τὰ μὴ κανονικὰ **καὶ** θεόπνευστα) Εὐαγγέλια, ὅσον ἐλεεινὰ συγγράμματα καὶ ἂν ἦναι ἀπὸ φιλολογικῆς τε καὶ ἀπὸ ἠθικῆς ἀπόψεως, εἶναι ὅμως διδακτικὰ κατὰ τοῦτο, ὅτι μᾶς δεικνύουσι **τί** εἴδους Εὐαγγέλια συνέγραψαν οἱ ἄνθρωποι εὐθὺς ὡς ἤρχισαν ***νὰ ἀκολουθῶσι τὰς ἰδίας*** *των ἐμπνεύσεις* καὶ ἐδημιούργησαν Χριστοὺς ***τῆς ἰδίας αὐτῶν φαντασίας***, ἀντὶ νὰ στηριχθῶσιν εἰς **τὰς** ἱστορικὰς βάσεις καὶ τὰ πραγματικὰ γεγονότα τῆς ζωῆς ἐκείνου ὅστις ***πράγματι ἔζησε*** καὶ ἐδίδαξε καὶ ἀπέθανεν ἐν μέσῳ αὐτῶν.

Ἀλλ' εἰς οὐδὲν σημεῖον εἶναι **τόσον** ἀξιοσημείωτος ἡ διαφορὰ τῶν **Ἀποκρύφων** Εὐαγγελίων πρὸς τὰ θεόπνευστα Εὐαγγέλια, ὅσον εἰς τὰ θαύματα, **ἅτινα ἐν** αὐτοῖς ἀναφέρονται. Εἰς μὲν τὰ θεόπνευστα Εὐαγγέλια τὸ θαῦμα εἶναι μέν τι **οὐσιῶδες**, ἀλλ' εἶναι πάντοτε πρᾶγμα **δευτερεῦον** ἀπέναντι τῆς διδασκαλίας, ἣν **ἐπιβεβαιοῖ**. Ἡ ἠθικὴ σημασία τοῦ θαύματος **ἔχει πάντοτε** σπουδαιότητα, ἀλλὰ **τὸ θαῦμα**, ὡς ἔργον χάριτος καὶ δυνάμεως, **ἔχει πάντοτε** ἀναφορὰν πρὸς τὴν ἠθικὴν **κατά-**

στασιν τοῦ προσώπου ἢ τῶν προσώπων, ὑπὲρ ὧν ἐνεργεῖται. Εἰς δὲ τὰ Ἀπόκρυφα Εὐαγγέλια τὰ θαύματα ἔχουσι πολὺ διάφορον θέσιν. Ἐκεῖ τὰ θαύματα εἶναι περίπου τὸ πᾶν. Πολλὰ τῶν λεγομένων Εὐαγγελίων τούτων δὲν εἶναι ἄλλο τι εἰμὴ κομβολόγια θαυμάτων, καὶ μάλιστα θαυμάτων, ἅτινα οὐδεμίαν ἔχουσι σχέσιν μὲ τὴν διακονίαν καὶ τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ. Κανὲν ἐκ τῶν θαυμάτων τούτων δὲν ἀνάγεται εἰς τὴν μετὰ τὸ Βάπτισμα ζωὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ἀλλ' ἀναφέρονται ὅλα εἰς τὴν νηπιακήν του ἡλικίαν—μὲ ἄλλους λόγους, εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ, διὰ τὸ ὁποῖον τὰ κανονικὰ Εὐαγγέλια οὐδὲν θαῦμα ἱστοροῦσι, τοὐναντίον δὲ ρητῶς μᾶς βεβαιοῦσιν ὅτι τὸ ἐν Κανᾷ θαῦμα ἦτο «ἡ ἀρχὴ τῶν σημείων» τοῦ Κυρίου ἡμῶν (Ἰωάν. β'. 11).

Ἐννοεῖται ὅτι οὐδὲν ἐκ τῶν θαυμάτων τῶν Ἀποκρύφων Εὐαγγελίων γίνεται πρὸς ἐπισφράγισιν λόγου ἢ διδασκαλίας τινος· δὲν εἶναι «σημεῖα», ἀλλὰ τὸ πολὺ πολὺ «τέρατα», στερούμενα οἱασδήποτε ἠθικῆς σημασίας ἢ σκοποῦ. Διὰ τῶν θαυμάτων τούτων παριστάνεται ὁ Κύριος Ἰησοῦς ὡς παιδίον πεῖσμον, ἰδιότροπον, ἐμπαθές, ἐπίφοβον καὶ ἐκδικητικόν, τὸ ὁποῖον θεωρεῖται ὡς πρόξενον κακοῦ ὅπου καὶ ἂν πηγαίνῃ.

Ἐπὶ παραδείγματι: Παιδία τινα ἀρνοῦνται νὰ παίξουν μὲ τὸν νήπιον Ἰησοῦν καὶ κρύπτονται, ἀλλ' ἐκεῖνος τὰ καταδιώκει καὶ τὰ μεταβάλλει εἰς ἐρίφια (Εὐαγγ. Παιδ. κεφ. 40). Εἰς ἄλλην περίστασιν παιδίον τι ἐξ ἀπροσεξίας συγκρούεται μὲ αὐτὸν καὶ τὸν ρίπτει κατὰ γῆς· τότε αὐτὸς «πικρανθεὶς» ἀναφωνεῖ: «Ὅπως σὺ μὲ ἔκαμες νὰ πέσω, οὕτω καὶ σὺ θὰ πέσῃς καὶ δὲν θὰ σηκωθῇς!» καὶ τῇ αὐτῇ ὥρᾳ τὸ παιδίον ἔπεσε καὶ ἀπέθανε (Εὐαγγ. Παιδ. 47, Εὐαγγ. Θωμᾶ. 4). Μὲ τὸν διδάσκαλόν του, ὅστις τὸν ἐδίδασκε γράμματα, ὁ μικρὸς Ἰησοῦς φιλονεικεῖ, καὶ ὁ διδάσκαλος τὸν ραπίζει. Τότε ὁ Ἰησοῦς τὸν καταρᾶται καὶ ἀμέσως ξηραίνεται ὁ βραχίων τοῦ διδασκάλου καὶ πίπτων κατὰ πρόσωπον ἐκπνέει (Εὐαγγ. Παιδ. 49). Ὅταν ἦτο πέντε ἐτῶν, ἐσχημάτισεν ἕνα μικρὸν νερόλακκον καὶ μὲ τὸν πηλὸν ἔπλαττε στρουθία. Ἄλλο τι παιδίον, δυσαρεστηθὲν διότι ταῦτα ἔκαμνεν ὁ Ἰησοῦς ἐν ἡμέρᾳ Σαββάτου, ἤνοιξε μίαν ὀπὴν εἰς τὸν νερόλακκον καὶ ἐχύθη ὅλον τὸ ὕδωρ. Ἐπὶ τούτῳ ἐξεμάνη ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀφοῦ ὕβρισε τὸ ἄλλο παιδίον, τὸ κατηράσθη, ὥστε ἀπεξηράνθη (Εὐαγγ. Θωμᾶ, 3). Καὶ ἐξακολουθεῖ τοιαῦτα πράττων ὁ Ἰησοῦς, ἕωσοῦ ὁ Ἰωσὴφ λέγει εἰς τὴν Μαριάμ, «Τοῦ λοιποῦ ἂς τὸν κρατήσωμεν ἐντὸς τῆς οἰκίας, διότι ὁστισδήποτε ἀντισταθῇ εἰς αὐτὸν ἀπόλλυται».

Ὅσα δὲ ἐκ τῶν «θαυμάτων» τούτων δὲν εἶναι οὕτως ἀπεχθῆ, εἶναι παιδαριώδη· ἐνθυμίζουσι τὰ τεχνάσματα ἑνὸς ταχυδακτυλουργοῦ, οὐδέποτε δὲ διδάσκουσι τὰ μεγάλα διδάγματα τῆς Θείας δυνάμεως καὶ ἀγάπης. Οὕτω λ. χ. ἡμέραν τινα ὁ Ἰησοῦς, μικρὸν παιδίον ἔτι, εἰσέρχεται εἰς τὸ ἐργαστήριον ἑνὸς βαφέως, ὅπου βλέπει σωρείαν ὑφασμάτων διαφόρων πελατῶν, ἅτινα πρέπει νὰ βαφοῦν ἕκαστον μὲ διάφορον χρῶμα. Ἀπουσιάζοντος τοῦ βαφέως, ὁ Ἰησοῦς τὰ ρίπτει ὅλα εἰς τὸν αὐτὸν λέβητα, ὅπου ὑπῆρχε βαφὴ ἑνὸς χρώματος. Ὅταν ἐπέστρεψεν ὁ βαφεὺς καὶ ἤρχισε νὰ διαμαρτύρεται, ὁ Ἰησοῦς εἰς ἀπάντησιν ἀνασύρει ἐκ τοῦ λέβητος ἓν

πρὸς ἓν τὰ ὑφάσματα, βαμμένα ἕκαστον μὲ τὸ χρῶμα ποῦ εἶχε παραγγείλει ὁ πελάτης (Εὐαγγ. Παιδ. 37). Ἄλλοτε παίζει μὲ ἄλλα παιδία καὶ κατασκευάζουν ἐκ πηλοῦ διάφορα ζῷα καὶ πτηνά. Ἕκαστον παιδίον ἐπαινεῖ τὰ ἰδικά του ἔργα· τότε ὁ Ἰησοῦς λέγει· «Τὰ ἰδικά μου θὰ τὰ κάμω νὰ γίνουν ζωντανά!», καὶ εὐθὺς τὰ ζῷα ἀρχίζουν νὰ τρέχουν καὶ τὰ πτηνὰ νὰ πετοῦν, καὶ νὰ πηγαινοέρχωνται καὶ νὰ τρώγουν ἀπὸ τῆς χειρός του. Ἄλλοτε πάλιν ἡ μήτηρ του τὸν στέλλει εἰς τὴν πηγὴν νὰ φέρῃ ὕδωρ· σπάζει ἡ στάμνα καὶ αὐτὸς φέρει τὸ ὕδωρ ἐντὸς τοῦ μανδύου του. Ἐπίσης μωρὸν εἶναι τὸ ἱστορούμενον θαῦμα, καθ᾽ ὃ ἐν τῇ φάτνῃ τῆς Βηθλεὲμ ὁ ὄνος καὶ ὁ βοῦς τὸν προσεκύνησαν.

Τοιαύτη εἶναι ἡ ποταπὴ εἰκών, ἣν παρέχουσι τοῦ ἁγίου παιδὸς Ἰησοῦ οἱ συγγραφεῖς τῶν Ἀποκρύφων Εὐαγγελίων. Εἰς ὅλα τὰ ἀνωτέρω θαύματα ἐλλείπει ἡ ἀπολυτρωτικὴ ἰδέα, ἥτις σαφῶς διαφαίνεται εἰς τὰ θαύματα τῶν γνησίων Εὐαγγελίων. Ἐὰν ὁ Χριστὸς ἦτο πράγματι ὁποῖον τὸν παριστάνουν τὰ Ἀπόκρυφα, δὲν θὰ ἦτο ἄλλο τι εἰμὴ ἰσχυρὸς καὶ δύστροπος μάγος, πρὸ τῆς ἐνεργείας τοῦ ὁποίου πάντες οἱ ἄνθρωποι θὰ ἐτρέποντο εἰς ἄτακτον φυγήν.

(ἀκολουθεῖ)

# ΒΑΠΤΙΣΜΑ ΕΝ ΥΔΑΤΙ ΚΑΙ ΒΑΠΤΙΣΜΑ ΕΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙ ΑΓΙΩ

(συνέχεια καὶ τέλος)

11. Ὁ ἀβίαστος καὶ ἄνευ προκαταλήψεώς τινος ἀναγινώσκων τὴν Καινὴν Διαθήκην δὲν δύναται νὰ μὴ ἀναγνωρίσῃ ὅτι τὸ ἐν ὕδατι βάπτισμα ὡς παρίσταται ἐν τοῖς διαφόροις σχετικοῖς ἐδαφίοις εἶναι ***τελετὴ οὐκ ὀλίγον ἐλαστική***, καὶ **παρουσιάζει** οὐχὶ μικρὰν ***ποικιλίαν***:

α'). Ἐνίοτε παρουσιάζεται ὡς ἐπέχον ***τόπον ὁμολογίας πίστεως*** εἰς τὸν Χριστόν. Τοὐλάχιστον τὴν σημασίαν ταύτην ἔχει τὸ μὴ ὑπάρχον ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις χειρογράφοις ἐδάφιον Πράξ. η' 37: «Ἐὰν πιστεύῃς ἐξ ὅλης τῆς καρδίας δύνασαι (νὰ βαπτισθῇς). Καὶ ὁ εὐνοῦχος εἶπε, Πιστεύω ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

β') Ἄλλοτε παρίσταται ὡς ἔνδειξις ὅτι ὁ βαπτιζόμενος ***μετανοεῖ*** διὰ τὸ παρελθόν του ***καὶ ἐπιζητεῖ*** τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ. Τοιοῦτον εἶναι τὸ βάπτισμα τῶν τρισχιλίων τῇ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς (Πράξ. β' 38): «Μετανοήσατε, καὶ ἂς βαπτισθῇ ἕκαστος ὑμῶν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν». Τοιοῦτο καὶ τὸ τοῦ Παύλου, ὡς προεξηγήθη (Πράξ. κβ' 16): «Σηκωθεὶς βαπτίσθητι καὶ ἀπολούσθητι ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν σου, ἐπικαλεσθεὶς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου.»

γ'). Ἀλλαχοῦ εἶναι ὡς ἐπισφράγισις καὶ βεβαίωσις τῆς ἤδη ληφθείσης σωτηρίας καὶ τῆς δι' Ἁγίου Πνεύματος ἐμπλήσεως, ὡς ἐπὶ Κορνηλίου καὶ τῶν σὺν

αὐτῷ (Πράξ. ι' 47) : «Μήπως δύναταί τις νὰ ἐμποδίσῃ τὸ ὕδωρ, ὥστε νὰ μὴ βαπτισθῶσιν οὗτοι, οἵτινες ***ἔλαβον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καθὼς καὶ ἡμεῖς*** ;»

δ'). Ἐν τῇ περιπτώσει βαπτίσεως ὁλοκλήρων οἰκογενειῶν εἶναι ἡ ἐκ μέρους τῶν γονέων **ἀφιέρωσις** τῶν τέκνων των εἰς τὸν κύκλον τῶν μαθητῶν, ἔνθα εὑρίσκουσι τὴν διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ πᾶσαν ἐξωτερικὴν παρακίνησιν καὶ διευκόλυνσιν πρὸς ἀφύπνισιν αὐτῶν εἰς προσωπικὴν ἐπιζήτησιν τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας, ὡς ἐπὶ τῶν προεκτεθεισῶν περιπτώσεων (Πράξ. β' 39—41, ιϛ' 33, Κορ. Α' α' 16.

ε'). Ὡς πρὸς τὸν **τύπον** τοῦ βαπτίσματος ὑπάρχει ποικιλία, διότι ἄλλοτε μὲν ἀναφέρεται γινόμενον «εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» κατὰ τὴν ρητὴν παραγγελίαν τοῦ Κυρίου (ὅστις τύπος καὶ ὑπερίσχυσεν), ἄλλοτε δὲ ἀναφέρεται γενόμενον ἁπλῶς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ (Πράξ. η' 16, ι' 48, ιθ' 5).

ϛ') Ὑπάρχει ποικιλία ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα τὰ ἐνεργοῦντα τὴν βάπτισιν· διότι ὁτὲ μὲν ἀναφέρονται ἐργάται τοῦ Κυρίου ὡς τελοῦντες αὐτήν, οἷον ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ Εὐνούχου καὶ τῇ τοῦ Σαύλου (Πράξ. η' 38, θ' 17. 18, ὁτὲ δὲ τὸ βάπτισμα γίνεται ἄνευ μνείας μεσολαβήσεως ἐργάτου, οἷον ἐν τῇ περιπτώσει τῶν Σαμαρειτῶν (Πράξ η' 12) καὶ ἰδίως ἐπὶ τοῦ Κορνηλίου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, οὓς ὁ Πέτρος «προσέξατε νὰ βαπτισθῶσιν», ὅπερ δηλοῖ ὅτι οὔτε αὐτὸς οὔτε οἱ μετ' αὐτοῦ ἀδελφοὶ προέβησαν εἰς τὴν βάπτισιν αὐτῶν (Πράξ. ι' 44—47).

Μετὰ τὴν ὡς ἄνω ἐκτεθεῖσαν ποικιλίαν καὶ ἐλαστικότητα τῆς τελετῆς ταύτης, πῶς τολμῶσί τινες νὰ ταράττωσι τὰς συνειδήσεις τῶν ἀδυνάτων, ἐπιβάλλοντες τὴν ἰδίαν αὐτῶν στερεότυπον ἀντίληψιν ὡς τὴν μόνην ὀρθὴν καὶ ἰσχύουσαν κατερχόμενοι εἰς τοιοῦτο σημεῖον σαρκικῆς ἀντιλήψεως τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὥστε νὰ νομίζωσι καὶ ὑποστηρίζωσιν ὅτι δὲν εἶναί τις τέλειος Χριστιανός, ἐὰν μὴ ἐπαναλειφθῇ εἰς αὐτὸν ὁ τύπος τοῦ ἐν ὕδατι βαπτίσματος ὑπὸ ἄλλους ὅρους, δι' ἄλλου προσώπου,, ἢ κατ' ἄλλον τρόπον παρὰ τὸν πρότερον ; Ἐὰν ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπῆρχέ τις μεταξὺ ἡμῶν βεβαπτισμένος εἰς ἄλλο ὄνομα καὶ οὐχὶ εἰς τὸ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, βεβαίως θὰ ἐχρεώστει ὁ τοιοῦτος νὰ θεωρῇ ἑαυτὸν ὡς μὴ βεβαπτισμένον· ἀλλὰ τοιαύτη περίπτωσις παρ' ἡμῖν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ· ὥστε ἡ πρᾶξις τοῦ ἀναβαπτισμοῦ εἶναι μᾶλλον βῆμα ὀπισθοδρομικόν, ὡς δεικνύουσα ὅτι ὁ Χριστιανὸς δὲν ἀρκεῖται εἰς τὸ ἔργον ὅπερ ὁ Χριστὸς ἐτελείωσεν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, ἀλλὰ ζητεῖ εἴς τινα ἰδίαν αὐτοῦ πρᾶξιν τὴν βεβαίωσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ του. Ἐὰν ἔζη σήμερον ὁ Παῦλος, ἀναμφιβόλως θὰ ἔγραφε πρὸς τοὺς τοιούτους, «Φοβοῦμαι διὰ σᾶς μήπως ματαίως ἐκοπίασα εἰς ἐσᾶς» (Γαλ. δ' 11), καὶ θὰ καθίστα πάντας προσεκτικούς, διὰ τῆς πολυτίμου ἐκείνης νουθεσίας, ὅτι «τὸ γράμμα θανατώνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ» (Κορ. Β' γ' 6).

Μεγάλην δὲ εὐθύνην ἀναλαμβάνουσιν οἱ ἀποτρέποντες τοὺς **πιστοὺς** γονεῖς τοῦ νὰ εἰσάγωσι τὰ τέκνα των διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν ἐξωτερικὸν κύκλον τῶν

μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ, ὅπου εὑρισκόμενα ἔχουσι τὰς εὐκαιρίας τῶν ἐξωτερικῶν μέσων τῆς χάριτος — διδασκαλιῶν, κηρυγμάτων, ὕμνων — ὁδηγούμενα οὕτως ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ πρὸς τὸν Κύριον, εἰς ὃν ὑπὸ τῶν γονέων των ἀφιερώθησαν, καὶ ἂν συμβῇ νὰ ἀπορφανισθῶσι τῶν Χριστιανῶν γονέων των, ὡς συνέβη εἰς πολλὰ κατὰ τὰς καταστροφὰς τῶν τελευταίων πολέμων, καὶ εὑρεθῶσιν ἔρημα ἐν μέσῳ κόσμου πονηροῦ καὶ ἀπίστου, θὰ ἔχωσιν ἐξωτερικόν τινα δεσμὸν συνδέοντα αὐτὰ πρὸς τὰ μέσα, δι' ὧν συνήθως ὁ Θεὸς καλεῖ τὸν ἁμαρτωλὸν εἰς σωτηρίαν. Εἶναι δὲ πασίγνωστον πόσον ἰσχυρὸς εἶναι ὁ ἐξωτερικὸς οὗτος δεσμός, ἀφ' οὗ ἕνεκα αὐτοῦ πλήθη πολλὰ κρατοῦνται αἰχμάλωτα τῆς ἀγνοίας καὶ τῶν ποικίλων προλήψεων τῶν νεκρῶν ἐκκλησιῶν.

11. Εἶναι λυπηρὸν ὅτι παρίσταται ἀνάγκη νὰ γίνηται τοιοῦτος λόγος περὶ τοῦ ἐν ὕδατι βαπτίσματος, ὅπερ εἶναι ἁπλῆ ἐξωτερικὴ τελετή, πλήρης δὲ ἄγνοια καὶ σιωπὴ τηρεῖται ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι βάπτισμα. Περὶ τοιούτου τινὸς βαπτίσματος προεῖπεν ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς βεβαιῶν τὰ πρὸς αὐτὸν ἐρχόμενα πλήθη ὅτι αὐτὸς (καθ' ὃ ἁπλοῦς ἄνθρωπος) μόνον ἐν ὕδατι ἠδύνατο νὰ βαπτίσῃ, ἀλλ' ὁ κατόπιν αὐτοῦ ἐρχόμενος θὰ ἐβάπτιζεν ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ πυρί· καὶ ὅτε εἶδε τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον ἐν εἴδει περιστερᾶς καὶ μένον ἐπὶ τὸν Χριστόν, διεκήρυξεν ὅτι «οὗτος εἶναι ὁ βαπτίζων ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ» (Ἰω. α' 32, 33). Τὸ βάπτισμα τοῦτο ἦτο ἡ ἐπαγγελία ἤτοι ὑπόσχεσις τοῦ Πατρός, τὴν ὁποίαν ὁ Κύριος εἶχεν ἐπαναλάβει ἄλλοτε πρὸς τοὺς μαθητάς, ὡς βλέπομεν ἐκ τῶν τελευταίων Του λόγων πρὸς αὐτούς: «νὰ περιμένωσι τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Πατρός, τὴν ὁποίαν ἠκούσατε, εἶπε, παρ' ἐμοῦ· διότι ὁ μὲν Ἰωάννης ἐβάπτισεν ἐν ὕδατι, σεῖς ὅμως θέλετε βαπτισθῇ ἐν Πνεύματι ἁγίῳ οὐχὶ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας» (Πράξ. α' 4, 5). Οἱ δὲ ἀπόστολοι συνεμορφώθησαν πρὸς τὴν παραγγελίαν ταύτην τοῦ Κυρίου καὶ περιέμενον ἐπὶ δέκα ἡμέρας, ἕως οὗ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς περὶ ὥραν τρίτην (Πράξ. β' 15) ἐξετελέσθη ἡ θεία ὑπόσχεσις, καὶ αὐτοὶ ***«ἐπλήσθησαν*** ἅπαντες Πνεύματος ἁγίου» (Πράξ. β' 4). Ὥστε ***«βάπτισμα ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ» καὶ τὸ «πλησθῆναι Πνεύματος Ἁγίου» εἶναι ἓν καὶ τὸ αὐτό.***

Ὑπάρχει κοινῶς διαδεδομένη ἡ ἰδέα ὅτι τὸ βάπτισμα δι' Ἁγίου Πνεύματος εἶναι ἡ ἀναγέννησις· καὶ οἱ δεχόμενοι τὴν ἰδέαν ταύτην κατ' ἀνάγκην θεωροῦν τοὺς ἀποστόλους ὡς μὴ ἀναγεννημένους μέχρι τῆς τρίτης ὥρας τῆς Πεντηκοστῆς. Ἀλλ' ὁ Κύριος ἡμῶν δὲν φαίνεται θεωρῶν αὐτοὺς ὡς μὴ ἀναγεγεννημένους· διότι πῶς θὰ ἐδίδασκεν αὐτοὺς νὰ προσεύχωνται ψευδῶς, λέγοντες: «Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς», ἐὰν μὴ ἦσαν ὄντως τέκνα τοῦ Θεοῦ; πῶς δὲ δεικνύει ἐπανειλημμένως εἰς αὐτοὺς τὸν Θεὸν ὡς Πατέρα αὐτῶν φροντίζοντα καὶ προστατεύοντα; πῶς δὲ ὁ διδάσκων ἔλεγε πρὸς αὐτοὺς καὶ πρὸς πάντας «ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἔχει ζωὴν αἰώνιον», ἐὰν ἡ ζωὴ αὕτη ἦτο ἀνέφικτος ἔτι εἰς αὐτούς; πῶς δὲ προσευχόμενος ὑπὲρ αὐτῶν λέγει πρὸς τὸν Πατέρα: «ἰδικοί σου εἶναι καὶ εἰς ἐμὲ ἔδωκας αὐτοὺς καὶ τὸν λόγον σου ἐφύλαξαν. . . ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτούς, διότι ***δὲν εἶναι ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ δὲν εἶμαι ἐκ τοῦ κόσμου*** . . καὶ δὲν παρακαλῶ

μόνον περὶ **τούτων** ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευσόντων εἰς ἐμὲ διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν **διὰ νὰ ἦναι πάντες ἕν** ... καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν, τὴν ὁποίαν μοὶ ἔδωκας **ἔδωκα** εἰς αὐτούς. . . Πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος δὲν σὲ ἐγνώρισεν, ἐγὼ δὲ σὲ ἐγνώρισα, καὶ **καὶ οὗτοι ἐγνώρισαν ὅτι σὺ μέ ἀπέστειλας»** (Ἰω. ιζ' 6, 14, 16, 20, 22. 25)· ὡς καὶ πρὸς αὐτοὺς εἶπε προηγουμένως: «Σεῖς δὲ εἶσθε οἱ **διαμείναντες μετ' ἐμοῦ** ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου· ὅθεν ἐγὼ ἑτοιμάζω εἰς ἐσᾶς βασιλείαν» (Λουκ. κβ' 28. 29). Πῶς δὲ εἶπε πρὸς τὴν Μαγδαληνὴν Μαρίαν πεντήκοντα ὅλας ἡμέρας πρὸ τοῦ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι βαπτίσματος: «Ἀναβαίνω πρὸς τὸν **Πατέρα μου καὶ Πατέρα σας;»** (Ἰω. κ' 17)· καὶ μήπως αὐτοὶ δὲν θεωροῦνται ἐν τῇ Γραφῇ κεχωρισμένοι τοῦ κόσμου, ὅστις **δεν ἐδέχθη** τὸν Χριστόν, καὶ μήπως δὲν περιλαμβάνονται εἰς ἐκείνους οἵτινες **ἐδέχθησαν** αὐτόν, εἰς τοὺς ὁποίους ἔδωκεν ἐξουσίαν νὰ γείνωσι **τέκνα Θεοῦ ;** (Ἰω. α' 11—13). Ἀναμφιβόλως διετέλουν ἐν νηπιώδει πνευματικῇ καταστάσει. Ἀναμφιβόλως αἱ **γνώσεις** των ἦσαν θολαὶ καὶ συγκεχυμέναι. Ἀναμφιβόλως ὑπάρχει μεγάλη δόσις κοσμικότητος καὶ σαρκικοῦ φρονήματος ἐν αὐτοῖς, ὡς ὑπάρχει καὶ σήμερον εἰς πλείστους ὅσους μεταξὺ τῶν ἀναγεγεννημένων, ὡς καὶ ἐν τοῖς ἀποστολικοῖς χρόνοις, εἰ καὶ πολλὰ ἔτη εἶχον παρέλθει ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς Πεντηκοστῆς (Κορ. Α' γ' 1—4). Ἀλλ' εἶχον οἱ ἀπόστολοι ἤδη πιστεύσει εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, καὶ παρ' αὐτοῦ προσεδόκων σωτηρίαν, ὅσον δήποτε περιωρισμένη καὶ ἂν ἦτο ἡ περὶ αὐτῆς ἀντίληψίς των. Ὅτε δὲ κατῆλθεν ἐπ' αὐτοὺς ὁ Παράκλητος καὶ περιέβαλε τὴν ψυχήν των ἡ φλὸξ τῆς ἁγίας αὐτοῦ δυνάμεως καὶ ὁ φωτισμὸς τῆς Θείας αὐτοῦ ἀποκαλύψεως καὶ ὑπομνήσεως, τότε ἐννόησαν ποίου πνεύματος ἦσαν αὐτοὶ (ὅπερ δὲν εἶχον ἐννοήσει πρότερον, Λουκ. θ' 55). καὶ ποία ἡ ὁδὸς τῆς σωτηρίας καὶ τίνων ἀνθρώπων αἱ ἁμαρτίαι συγχωροῦνται (Ἰω. κ' 22, 23), ἤτοι **πῶς γίνεται** ἡ συγχώρησις τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ ποία τέλος ἡ ἔνδοξος θέσις τοῦ Χριστιανοῦ καὶ ἡ ὑψηλὴ αὐτοῦ κλῆσις.

Τὸ βάπτισμα τοῦτο τὸ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι, ἤτοι τὸ «πληροῦσθαι διὰ τοῦ Πνεύματος» (Ἐφ. ε' 18) εἶναι τὸ **πραγματικὸν** καὶ **τὸ μόνον ἀποτελεσματικὸν βάπτισμα**, ὀρθῶς δυνάμενον νὰ κληθῇ «**βάπτισμα τῶν πιστῶν**», διότι **μόνον ὁ πιστὸς** δύναται νὰ τὸ λάβῃ καὶ **παρὰ μόνου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ**, ὅστις εἶναι **ὁ μόνος «βαπτίζων ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ»**. Τοῦτο εἶναι ἐκεῖνο τὸ «εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν» βάπτισμα, περὶ τοῦ ὁποίου λέγονται τὰ θαυμαστὰ ἐκεῖνα, ὅτι ὁ πιστὸς **συνθάπτεται** μετὰ τοῦ Χριστοῦ, ὅτι **συνανίσταται** μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἐν καινότητι ζωῆς, ὅτι **ἀπεκδύεται** τὸ σῶμα τῶν ἁμαρτιῶν τῆς σαρκὸς καὶ **ἐνδύεται** τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ ἀποτελεῖ ἐν ἐπιγνώσει **ἓν σῶμα** μετὰ τῶν λοιπῶν πιστῶν. (Ρωμ. ϛ' 3—14, Κορ. Α' β' 13, Γαλ. γ' 27, Κολ. β' 12). Τοῦτο εἶναι τὸ βάπτισμα ὅπερ ὀφείλει εἰλικρινῶς καὶ ἐνθέρμως νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ Χριστοῦ πᾶς ἀναγεγεννημένος Χριστιανός, ὅστις συναισθάνεται καὶ βλέπει ὅτι δὲν περιπατεῖ ἐν καινότητι ζωῆς, ὅτι δὲν εἶναι ἐνδεδυμένος τὸν Χριστόν, καὶ ὅτι καταπονεῖται καὶ καταβάλλεται εἰσέτι ὑπὸ τοῦ «σώματος τῶν ἁμαρτιῶν τῆς σαρκός». Εἶναι

τοῦτο ἡ μεγίστη ἀνάγκη τῶν Χριστιανῶν σήμερον, ὅτε ἡ χλιαρότης πίστεως καὶ ζωῆς καὶ τὸ σαρκικὸν φρόνημα ἐπολλαπλασιάσθη μεταξὺ αὐτῶν κατὰ τρόπον ὄντως ἐπίφοβον, καὶ εἶναι ἡ μόνη δυνατὴ θεραπεία τῶν πληγῶν καὶ ἀσχημιῶν, αἵτινες παρουσιάζονται εἰς πολλὰς ἐκκλησίας· διότι δὲν ὑπάρχῃ ἀμφιβολία ὅτι, ἐν ᾧ ὑπάρχουσι πλήθη μεγάλα τῶν ἐν ὕδατι βεβαπτισμένων κατὰ τοὺς πολυπληθεῖς καὶ ποικίλους τρόπους τῆς τελετῆς καὶ ὑπὸ τὰς διαφόρους ἀντιλήψεις τῆς σημασίας καὶ δυνάμεως αὐτῆς, εἶναι ὀλίγιστοι σχετικῶς οἱ πράγματι ὄντες τέκνα τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς πίστεως εἰς τὸ τετελεσμένον ἔργον τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀληθῶς ἀναγεγεννημένοι διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· ἀλλὰ καὶ ἐκ τούτων πάλιν εἶναι ὑπερβαλλόντως ὀλίγιστοι οἱ βαπτισμένοι ἐν Πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί, οἱ ἄλλως ἐν τῇ Γραφῇ καλούμενοι «πνευματικοὶ» (Κορ. Α΄ β΄ 15, γ΄ 1, ιδ΄ 37, Γαλ. ϛ΄ 1).

Εἴθε εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον νὰ ἐπιζητήσῃ νὰ ὑψωθῇ ὁ ἀναγνώστης.

Ἡ τάσις πρὸς τὰς ἐξωτερικὰς τελετὰς καὶ τὴν περὶ αὐτῶν λεπτολογίαν γεννᾷ ἀφορμὰς πρὸς φιλονεικίαν καὶ λογομαχίας ἀπεράντους, ὅπερ καθίσταται ἐξόχως ἐπιζήμιον εἴς τε τὸν λογομαχοῦντα καὶ εἰς τοὺς λοιπούς, τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ τὰ τῶν τελετῶν ἀφέθησαν ἐν ταῖς Γραφαῖς ἱκανῶς ἐλαστικά. Ἀνάγκη λοιπόν, προκειμένου περὶ τοιούτων ζητημάτων, οὐ μόνον τὰ διάφορα σχετικὰ ῥητὰ νὰ παραβάλλῃ τις, ὅπως ἀποφύγῃ τὸν κίνδυνον τῆς μονομεροῦς ἀντιλήψεως, ἀλλὰ καὶ συνεχῶς νὰ συμβουλεύηται ***τὸ γενικὸν πνεῦμα τῶν Γραφῶν***, ὅπερ περιλαμβάνεται ἐν τῇ συντόμῳ ἐκείνῃ ἀποκαλύψει τοῦ Κυρίου: «Πνεῦμα ὁ Θεὸς καὶ τοὺς προσκυνοῦντας Αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν».

***Ξ. Π. Μόσχου, Δ. Φ.***

# ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

## ΑΠ᾽ ΑΡΧΗΣ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΟΝ

### ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ΄.

### *Ὁ Προτεσταντισμὸς ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Σκωτίᾳ.*

(συνέχεια)

Εἰς τὴν ***Σκωτίαν*** ἡ θρησκευτικὴ Μεταρρύθμισις εἰσήχθη κυρίως ὑπὸ τοῦ ***Ἰωάννου Νὼξ*** (John Knox) 1550—1572. Σκαπανεῖς ὅμως ἐν Σκωτίᾳ τῶν νέων θρησκευτικῶν διδασκαλιῶν ὑπῆρξαν ὁ εὐπατρίδης Χάμιλτον καὶ ὁ Γεώργιος Οὐΐσαρτ (Wishart), ἱεροκῆρυξ, οἵτινες πολλαχῶς καταδιωχθέντες ἐκάησαν ἐπὶ τῆς πυρᾶς ἐν Ἁγ. Ἀνδρέᾳ τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ Καρδιναλίου Μπῆτον (1546). Προσήλυτος καὶ ὀπαδὸς τοῦ Οὐΐσαρτ ὁ Νώξ, καθολικὸς ἱερεύς, ἤρχισε τότε νὰ κηρύττῃ κατὰ τοῦ Πάπα ὡς «Ἀντιχρίστου» καὶ κατὰ τῶν καταχρήσεων καὶ ἑτερο-

διδασκαλιῶν τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας. Συλληφθεὶς ἐν Ἁγ. Ἀνδρέᾳ ὑπὸ Γάλλων στρατιωτῶν, μετακληθέντων ὑπὸ τῆς γαλλίδος Βασιλομήτορος τῆς Σκωτίας πρὸς κατάπνιξιν τῆς Μεταρρυθμίσεως, μετεφέρθη ὡς κατάδικος εἰς Γαλλίαν καὶ ἐδούλευσεν ἐκεῖ εἰς τὰς ***γαλέρας*** (κάτεργα) ἐπὶ 19 μῆνας, ἐλευθερωθεὶς τέλος τῇ ἐπεμβάσει τοῦ νεαροῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας Ἐδουάρδου τοῦ ΣΤ'. Ἐπανελθὼν εἰς Ἀγγλίαν, ἤρχισε κηρύττων τὰς ἀρχὰς τῆς Μεταρρυθμίσεως καὶ τόσην φήμην ἀπέκτησεν, ὥστε ταχέως διωρίσθη ἱεροκῆρυξ τοῦ βασιλέως, τῷ προσεφέρθη δὲ ὁ βαθμὸς τοῦ ἐπισκόπου, ὃν δὲν ἐδέχθη. Μὲ τὸν θάνατον ὅμως τοῦ Ἐδουάρδου καὶ τὴν ἀνάρρησιν τῆς ἀδελφῆς του «Αἱμοσταγοῦς» Μαρίας, ὁ Νὼξ ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ ἐξ Ἀγγλίας καὶ διαπεραιωθεὶς εἰς Γερμανίαν, ἐπὶ τέλους ἐγκατεστάθη ἐν Γενεύῃ (1554) ὅπου ἐγένετο θαυμαστὴς καὶ μαθητὴς τοῦ Καλβίνου. Μετὰ πέντε ἔτη ἐπέστρεψεν εἰς Σκωτίαν, ὅπου ἡ φήμη του ὡς μεταρρυθμιστοῦ καὶ ἱεροκήρυκος εἶχεν ἤδη γενικευθῆ, καὶ ἤρχισεν ἐκεῖ τὸ μέγα του ἔργον. Οἱ Σκῶτοι ἦσαν ἤδη διῃρημένοι εἰς δύο ἰσόπαλα θρησκευτικὰ στρατόπεδα· οἱ μὲν Καθολικοὶ ὑπεστηρίζοντο ὑπὸ τῆς βασιλίσσης, οἱ δὲ Προτεστάνται ὑπὸ τῆς Ἐλισάβετ, ἥτις εἶχεν ἤδη ἀνέλθει εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἀγγλίας. Ὁ Νὼξ ταχέως ἐγένετο ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Προτεσταντικοῦ κινήματος, καὶ διὰ τῶν σθεναρῶν κηρυγμάτων του ἀφ' ἑνός, καὶ τοῦ ὀργανωτικοῦ του πνεύματος ἀφ' ἑτέρου, βαθμηδὸν προήγαγε τὸν Προτεσταντισμὸν εἰς τὴν ἐπικρατοῦσαν θέσιν ἐν Σκωτίᾳ. Εἰς τὴν ὡραίαν ἀλλὰ δολίαν νεαρὰν βασίλισσαν ***Μαρίαν Στούαρτ*** ὁ Νὼξ ὡμίλει καὶ ἐκήρυττε μετὰ παρρησίας, ἀνθιστάμενος ἐπιτυχῶς εἰς τὰς προσπαθείας αὐτῆς ὑπὲρ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ Παπισμοῦ. Ὑπεστηρίχθη ἐνθύμως ὑπὸ τῆς μεγάλης πλειοψηφίας τῆς Σκωτικῆς ἀριστοκρατίας καὶ τοῦ λαοῦ. Πρὶν δὲ ἀποθάνῃ, ὁ Νὼξ ὠργάνωσε κατὰ τὸ Πρεσβυτεριανὸν σύστημα τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Σκωτίας, ἥτις ἔκτοτε ὑπῆρξε τὸ μέγα κέντρον τοῦ Πρεσβυτεριανοῦ Προτεσταντισμοῦ, καὶ μεγάλη δύναμις ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως καθ' ἅπαντα τὸν κόσμον.

Ὅταν ὁ υἱὸς τῆς Μαρίας Στούαρτ ***Ἰάκωβος***, βασιλεὺς τῆς Σκωτίας, ἐγένετο, ὡς εἴδομεν ἀνωτέρω, καὶ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας, ἠστάσθη δὲ τὸ ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπικρατοῦν ***ἐπισκοπικὸν*** σύστημα, ἠθέλησε νὰ ἐπιβάλῃ τὸ σύστημα τοῦτο καὶ εἰς τοὺς Σκώτους ὑπηκόους αὐτοῦ. Ὡς τὸ πρῶτον πρὸς τοῦτο βῆμα διέταξε τῷ 1610 τὴν Γεν. Σύνοδον τῆς Σκωτικῆς Ἐκκλησίας νὰ ψηφίσῃ ***ἰσοβίους προέδρους*** τῶν τοπικῶν συνόδων, ἀντὶ τῶν ***ἐτησίως*** ἐκλεγομένων τοιούτων. Ἐπίσης ὠνόμασεν ὁ βασιλεὺς τὰς ἐκκλησίας Γλασκώβης καὶ Ἁγ. Ἀνδρέου ***ἀρχιεπισκοπάς***, ἄλλας ἕνδεκα ἀνηγόρευσεν εἰς ***ἐπισκοπὰς*** καὶ διέταξεν ὅπως πάντες οἱ Σκῶτοι ἐπίσκοποι χειροτονηθῶσιν ὑπὸ ἐπισκόπων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας. Εἰς τὰς προσπαθείας ταύτας ἡ Σκωτικὴ Ἐκκλησία ἀντέταξε σθεναρὰν ἀντίστασιν. Ἀποθανόντος τοῦ Ἰακώβου, ὁ υἱός του Κάρολος ἠθέλησε νὰ συνεχίσῃ τὴν ἐπιβολὴν τοῦ ἐπισκοπικοῦ συστήματος εἰς τοὺς Σκώτους, ἐνθαρρυνόμενος ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Λώδ. Ἀλλ' ἐξώθησε τὰ πράγματα εἰς τοσοῦτον, ὥστε ἐξηντλήθη ἡ ὑπομονὴ τῶν Σκώτων, τῷ δὲ 1637 εἰς τὸν καθεδρικὸν ναὸν ἐν Ἐδιμβούργῳ ἔλαβε χώραν βιαία ἐκ-

δίωξις τῶν ἐπισκόπων καὶ ἀποβολὴ τοῦ εὐχολογίου καὶ τῶν ἄλλων ἐξωτερικῶν τύπων τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ. Τὸ ἑπόμενον ἔτος ἡ Γεν. Σύνοδος τῆς Σκωτίας ἐπανίδρυσε τὸν Πρεσβυτερισμὸν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐπηκολούθησεν ἐμφύλιος πόλεμος κατὰ τοῦ Καρόλου, ὅστις ταχέως μετεδόθη καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ κατέληξεν, ὡς εἴδομεν, εἰς τὴν θανατικὴν ἐκτέλεσιν τοῦ βασιλέως. Κατὰ τὸν ἀγῶνα τοῦτον, ὡς ἦτο φυσικόν, οἱ Πρεσβυτεριανοὶ τῆς Σκωτίας ἐπολέμησαν παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν Πουριτανῶν τῆς Ἀγγλίας.

Ὁ Ἰωάννης Νὼξ ἀπέθανε τῷ 1572, ἔσχε δὲ λίαν ἐπάξιον διάδοχον τὸν ***Ἀνδρέαν Μέλβιλ*** (1545—1622), περὶ οὗ ἐλέχθη πολὺ δικαίως ὅτι, ἐὰν ὁ Νὼξ ἔθεσε στερεὰ τὰ θεμέλια τοῦ Σκωτικοῦ Πρεσβυτερισμοῦ, ὁ Μέλβιλ ἀνήγειρεν οὐχ ἧττον στερεὸν τὸ οἰκοδόμημα αὐτοῦ. Πρὸς τὸν φλογερὸν ζῆλον καὶ τὴν μεγάλην πνευματικότητα, ἥνωνε εὐρεῖαν μόρφωσιν καὶ σοφίαν. Ἐπολέμησε δὲ θαρραλέως καὶ μεθοδικῶς οὐ μόνον διὰ τὴν καθαρότητα τῆς διδασκαλίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς Πολιτείας.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣΤ'.

### *Ἡ ἐξέλιξις τῆς Προτεσταντικῆς Θεολογίας.*

***Ἡ Αὐγουσταία Ὁμολογία***, ἣν συνέταξεν ὁ Μελάγχθων τῇ ἐπινεύσει τοῦ Λουθήρου τῷ 1530, περιέχει τὴν πρώτην διατύπωσιν τῆς θεολογίας τῆς Εὐαγγελικῆς Μεταρρυθμίσεως. Παράλληλον πρὸς τὴν Ὁμολογίαν ταύτην ἦτο τὸ θεολογικὸν σύγγραμμα τοῦ Μελάγχθονος «Κοινοὶ Τόποι» (Loci communes)· ἀμφότερα δὲ τὰ ἔργα ταῦτα ἐθεωροῦντο ἐπὶ πολὺν χρόνον ὡς ἐπαρκὴς ἔκθεσις τῆς Προτεσταντικῆς διδασκαλίας.

Ἀλλὰ τὸ θεμελιῶδες δόγμα τοῦ Λουθήρου—***ἡ διὰ πίστεως δικαίωσις***—παρεῖχεν εὔκολον ἔδαφος εἰς διδασκαλίας τῶν ἄκρων. Οὕτω λ.χ. ***ὁ Ἰωάννης Ἀγρίκολας***, καθηγητὴς ἐν Βιττεμβέργῃ, ἀναχωρῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ὅτι ὁ Χριστὸς κατήργησε τὸν Μωσ. Νόμον, ἤρχισε νὰ διδάσκῃ ὅτι ὑπὸ τὸ καθεστὼς τοῦ Εὐαγγελίου ὁ ἠθικὸς νόμος δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὸς διὰ τὸν ἄνθρωπον. Ὁ Λούθηρος ἔσπευσε νὰ καταπολεμήσῃ τὴν δοξασίαν ταύτην, ἣν καὶ ὠνόμασε ***«Ἀντινομιστικήν.»*** Ἄλλως τε ἡ αἵρεσις αὕτη ἦτο πολὺ ἀρχαιοτέρα τοῦ Ἀγρικόλα, καθότι τὴν εἶχον ἀσπασθῆ τὸ πάλαι οἱ Γνωστικοὶ τῶν πρώτων αἰώνων, καὶ ἰδίως οἱ Μαρκιωνῖται καὶ Μανιχαῖοι.

Ἄλλη συναφὴς θεολογικὴ ἔρις τοῦ 16ου αἰῶνος ἦτο ἡ περὶ τῶν ***καλῶν ἔργων***, ἣν ἤρχισεν ὁ Νικόλαος ***Ἄμσδορφ*** διὰ τοῦ συγγράμματός του «Τὰ καλὰ ἔργα εἶναι ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν σωτηρίαν» (1559), ἡ δὲ Λουθηρανὴ Ἐκκλησία ἔλυσε τὴν ἔριδα ταύτην, θεσπίσασα ὅτι τὰ καλὰ ἔργα δὲν σῴζουσι μὲν τὸν ἄνθρωπον, καθότι ἡ σωτηρία εἶναι διὰ τῆς πίστεως, εἶναι ὅμως ἀναγκαῖα διὰ τὸν σεσωσμένον ἄνθρωπον, ὡς καρπὸς καὶ ἀπόδειξις τῆς πίστεώς του.

Τρίτη σύγχρονος συζήτησις ἦτο ἡ περὶ ***συνεργείας τοῦ ἀνθρώπου*** εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀναγεννήσεώς του, ἥν ἠθέλησεν αὐτὸς ὁ Μελάγχθων νὰ διδάξῃ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἄκραν διδασκαλίαν τοῦ Λουθήρου καὶ τοῦ Αὐγουστίνου ὅτι «μόνος ὁ Θεὸς ἐνεργεῖ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὰ πάντα.» Καὶ ναὶ μὲν ὁ Λούθηρος καὶ ὁ Μελάγχθων ἔμειναν στενῶς συνδεδεμένοι καὶ συνεργαζόμενοι, ἐφ' ὅσον ἔζων ἀμφότεροι· ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λουθήρου, ὁ Μελάγχθων βαθμηδὸν ἀπεμακρύνθη τῶν ἰδεῶν τοῦ Λουθήρου ἐπί τινων εἰδικῶν ζητημάτων, ὡς τὸ ἀνωτέρω περὶ ***συνεργείας***, τὸ περὶ εὐχαριστίας καὶ περί τινων τύπων ἐν τῇ λατρείᾳ. Τὸν Μελάγχθονα δὲ ἠκολούθησεν ἀριθμός τις Γερμανῶν θεολόγων, οἵτινες καὶ «***Φιλιππισταὶ***» ἐκλήθησαν.

Οὕτω λ.χ. εἰς τὸ ζήτημα τῆς ***Εὐχαριστίας*** ὁ Μελάγχθων ἀπεμακρύνθη κατά τι τῆς διδασκαλίας τοῦ Λουθήρου καὶ ἐπλησίασε πρὸς τὴν τοῦ Καλβίνου, περὶ πνευματικῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ εἰς τὰ σύμβολα, ὅπως ἀποφύγῃ τὴν περὶ τῆς σωματικῆς πανταχοῦ παρουσίας τοῦ Χριστοῦ θεωρίαν τοῦ Λουθήρου. Ἡ μεταστροφὴ αὕτη τοῦ Μελάγχθονος ἀπεκλήθη ὑπὸ τῆς ἀντιθέτου θεολογικῆς μερίδος «***Κρυπτοκαλβινισμὸς***» καὶ ἐπολεμήθη ζωηρῶς ἐπὶ πολλὰ ἔτη.

Ὡσαύτως ἡ ***Ἀδιαφοριστικὴ*** ἔρις μεταξὺ Λουθηρανῶν καὶ Φιλιππιστῶν περὶ τοῦ παραδεκτοῦ ἢ μὴ διαφόρων Ῥωμαιοκαθολικῶν τύπων λατρείας προσέλαβεν οὐ μικρὰς διαστάσεις, τῶν μὲν αὐστηροτέρων Λουθηρανῶν θεωρούντων τοὺς τύπους τούτους ὡς ἁμαρτωλοὺς καὶ εἰδωλολατρικούς, τοῦ δὲ Μελάγχθονος θεωροῦντος αὐτοὺς ὡς «ἀδιαφόρους» καθ' ἑαυτούς, ἀλλὰ δυναμένους νὰ ὁδηγήσωσιν εἰς εἰδωλολατρικὰς ἀντιλήψεις.

Ἑτέρα ἔρις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦτο καὶ ἡ λεγομένη ***Ὀσιανδρικὴ*** ἔρις, ὀνομασθεῖσα οὕτως ἐκ τοῦ Ἀνδρέα Ὀσιάνδρου, καθηγητοῦ τῆς θεολογίας, ὅστις ἐδίδαξεν ὅτι ἡ δικαίωσις τοῦ πιστεύοντος εἰς τὸν Χριστὸν δὲν εἶναι μόνον ἐξωτερικὴ ἀπέναντι τῆς Θείας δικαιοσύνης ἀλλὰ καὶ ἐσωτερική, ἤτοι συνεπάγεται καὶ τὸν ἁγιασμὸν αὐτοῦ.

Πρὸς κατάπαυσιν ὅλων τῶν θεολογικῶν τούτων ἐρίδων, αἵτινες ἠπείλουν τὴν ἑνότητα τοῦ Προτεσταντισμοῦ, ἐζητήθη ἡ ἕνωσις τῶν διαμαχομένων μερίδων διὰ τῆς διατυπώσεως ἑνὸς γενικοῦ συμβόλου. Καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τῷ 1577 συνετάχθη ἐν Τυβίγγῃ ὑπὸ διαφόρων διακεκριμένων θεολόγων τύπος ἢ ***ὁμολογία συμφωνίας*** (Formula Concordiae), ἥτις ὅμως ἐπὶ πολὺν χρόνον δὲν ἔσχε τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα, ἕωσοῦ οἱ Φιλιππισταὶ ἐξηναγκάσθησαν νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τὴν ὀγκώδη πλειοψηφίαν τῶν ἀκραιφνῶν Λουθηρανῶν.

Ἡ ***Ἀναμεμορφωμένη Θεολογία***, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν Λουθηρανήν, εἶχε δύο κυρίας ἀρχικὰς πηγάς. Αἱ διδασκαλίαι τοῦ ***Ζβιγγλίου*** ἐσυστηματοποιήθησαν μετὰ τὸν πρόωρον θάνατον αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Βουκέρου, τοῦ Καπίτωνος καὶ τοῦ Μπούλλιγγερ καὶ διετυπώθησαν εἰς τὴν ***Α'. καὶ Β'. Ἑλβετικὴν Ὁμολογίαν*** (1536 καὶ 1566). Ὀλίγον κατόπιν ὁ ***Καλβῖνος*** ἐξέδωκε τὸ μέγα θεολογικὸν αὐτοῦ σύγγραμμα «Ἀρχαὶ τῆς Χριστ. θρησκείας». Τὸ Καλβινιστικὸν σύ-

στημα ἦτο σχεδὸν ὅμοιον πρὸς τὸ τῆς Ἑλβετικῆς θεολογίας, ὥστε ἡ συγχώνευσις ἀμφοτέρων δὲν ἦτο δύσκολος. Ὁ Καλβινισμὸς εὗρε τὴν ἐπίσημον αὐτοῦ διατύπωσιν εἰς τὴν **Γαλλικὴν Ὁμολογίαν** (Confessio Gallicana), τὴν συνταχθεῖσαν ὑπὸ γενικῆς συνόδου Ἀναμεμορφωμένων κληρικῶν ἐν Γαλλίᾳ τῷ 1559, εἰς τὴν **Βελγικὴν Ὁμολογίαν** τοῦ 1561 καὶ εἰς τὴν **Εἴδελβέργειον Κατήχησιν** τοῦ 1563. Ἡ **Ὁμολογία Πίστεως**, ἣν συνέταξεν ὁ Νὼξ καὶ παρεδέχθη ἐπισήμως ἡ Ἐκκλησία τῆς Σκωτίας, συνεταυτίζετο ἀπολύτως μετὰ τῶν ἀνωτέρω εἴς τε τὸς βάσεις καὶ τὰς λεπτομερείας.

(ἀκολουθεῖ)

# Η ΕΡΗΜΟΝΗΣΟΣ
ἢ
## Τὸ καταφύγιον τῶν στασιαστῶν.
*Διήγημα ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ.*

### ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.
### Ἡ νῆσος ἀνερευνᾶται.
(συνέχεια)

Ἐκτὸς κοκοκαρυῶν καὶ ἄλλων δένδρων καὶ θάμνων, ὑπῆρχον βαννυάναι, οἱ κλάδοι τῶν ὁποίων καμπτόμενοι πρὸς τὴν γῆν εἰσέρχονται εἰς αὐτὴν καὶ ἐκεῖ ριζοβολοῦσιν ὡς αὐτόρριζα δένδρα (*), ἔτι δὲ μεγάλα δένδρα πρὸς ξυλείαν, παραδείσια δένδρα, βανανέαι, εἶδος γεωμήλων, ῥίζαι τινές, συκάμηνοι, φυτὸν τοῦ τεΐου καὶ ἄλλα καρποφόρα φυτὰ ἐν μεγάλῃ ἀφθονίᾳ. Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Οὐΐλλιαμ Βράουν ἐπλανῶντο ἐπὶ τῆς πλουσίας πεποικιλμένης ταύτης σκηνῆς ἐν ἀγαλλιάσει πολλῇ.

«Ἐξαίρετον! ἐξεφώνει «κῆπος σωστός.»

«Ἀρκετὰ πλούσιον ἔδαφος, αἴ;» εἶπεν ὁ Μαρτῖνος ἐν ᾧ ἀνέσκαψεν ὀλίγον μὲ τὴν μύτην τοῦ ὑποδήματός του.

«Ἀρκετὰ πλούσιον λέγεις;—δὲν ὑπάρχει ὡραιότερον,» εἶπεν ὁ Βράουν. «Εἰκάζω ἐκ τοῦ βαθέος ἐρυθροῦ χρώματος ὅτι ἀποτελεῖται πρὸ πάντων ἐκ λάβας ἐν διαλύσει. Ἡ νῆσος προφανῶς ἦτο ἡφαιστειώδης ἐν ἀρχῇ. Ἐλπίζω νὰ εὕρωμεν γλυκὺ ὕδωρ. Δὲν εἴδομεν ἀκόμη, ἀλλ' εἶνε βέβαιον ὅτι θὰ εὕρωμεν κάπου, διότι τοιαύτη ἐξαίρετος βλάστησις ἦτο ἀδύνατον νὰ ζῇ ἄνευ αὐτοῦ.

(*) Ὀνομάζονται δὲ βαννυάναι ἀπὸ τοῦ ὀνόματος *Βάννυαν*, τὸ ὁποῖον δίδεται εἰς τὴν ἐκ κληρονομίας ἐμπορικὴν τάξιν τῶν Ἰνδιῶν· οἱ ἔμποροι οὗτοι συνήθως ἐπώλουν τὰ ἐμπορεύματά των καθήμενοι ὑπὸ τὰ τοιαῦτα δένδρα. (Μετ.)

—«Τί εἶναι τοῦτο;» εἶπεν ὁ Χριστιανός, κύπτων διὰ νὰ λάβῃ τι ἀπὸ τῆς γῆς. «Ἐργαλεῖον ἐκ λίθου· ὁμοιάζει μὲ λόγχην, νομίζω. Φαίνεται ὅτι ἡ νῆσος ἦτό ποτε κατῳκημένη, ἂν καὶ δὲν φαίνεται νὰ κατοικῆται τώρα.»

Ἀφ' οὗ περιεπάτησαν ὀλίγον ἐπί τινα καιρόν, ἐξετάζοντες τὴν νῆσον καὶ ποικίλας ἐκφέροντες κρίσεις σοβαράς τε καὶ ἀστείας, ἐστράφησαν πρὸς ἐπάνοδον, ὅτε ὁ Βράουν ὁ ὁποῖος εἶχε προχωρήσει περαιτέρω, ἠκούσθη ζητοκραυγάζων, ἐν ᾧ περιέσειε τὸν πῖλόν του. Εἶχεν ἀνακαλύψει πηγὴν ὕδατος. Πάντες ἔσπευσαν πρὸς αὐτόν. Ἡ πηγὴ ἔκειτο εἰς κοιλότητά τινα τοῦ βράχου ὡς καθαρὸς κρύσταλλος καὶ εἰς ἱκανὸν ὕψος ἐπὶ τοῦ βουνοῦ. Ὠνομάσθη ὁμοφώνως «δεξαμενὴ τοῦ Βράουν».

—«Ὑπάρχει τι καλλίτερον τὸ ὁποῖον δυνάμεθα νὰ κάμωμεν παρὰ νὰ καθίσωμεν ἐδῶ καὶ νὰ γευματίσωμεν;» εἶπεν ὁ Ἰσαὰκ Μαρτῖνος. «Ὑπάρχει ἄφθονος τροφὴ πέριξ ἡμῶν.»

Τοῦτο ἦτο ἀληθές· διότι ἐξ ὅλων τῶν ποικίλων καρπῶν τοὺς ὁποίους ἡ νῆσος ἔφερεν, τὰ κοκοκάρυα, ὁ καρπὸς τοῦ παραδεισίου δένδρου καὶ αἱ βανάναι ἦσαν πρόχειρα καθ' ὅλον τὸ ἔτος.

Ὁ Βράουν εἶχε φέρει μεθ' ἑαυτοῦ μικρὸν πέλεκυν, διὰ τοῦ ὁποίου ἤνοιξαν ἱκανὰ κοκοκάρυα, τῶν ὁποίων τὰ σκληρὰ κελύφη δὲν ἤθελον ὑποχωρήσει εἰς ἁπλοῦν μαχαίριον.

Ἐν ᾧ ἐκάθηντο οὕτω τρώγοντες παρὰ τὴν δεξαμενὴν τοῦ Βράουν, μικρὰ σαῦρα ἐφάνη δρομαίως ἀνερχομένη τὸν βράχον πλησίον των. Ἐστάθη ἐπὶ μίαν στιγμὴν καὶ ὕψωσε τὴν κεφαλήν της βλέπουσα τοὺς ξένους προφανῶς μετὰ μεγάλης περιεργείας. Μῦς ὡσαύτως ἐφάνη καὶ ἐκυνηγήθη ματαίως ὑπὸ τοῦ Ἰσαὰκ Μαρτίνου. Προσέτι μικρὸν γένος μυιοφάγων πτηνῶν παρετηρήθη χρώματος μελαψοῦ. Καὶ τὰ πλάσματα ταῦτα, ὡς κατόπιν ἐξηκριβώθη, ἦσαν τὰ μόνα ζῶντα ὄντα ἐν τῷ κήπῳ μετὰ ποικίλων ἐντόμων καὶ τῶν ἀναριθμήτων λάρων, περὶ ὧν εἴπομεν ἤδη.

—«Λοιπόν», εἶπεν ὁ Χριστιανὸς ἐγείρων τεμάχιον κελύφους κοκοκαρύου πλῆρες ὕδατος εἰς τὰ χείλη του, «πίνω εἰς ὑγείαν καὶ εὐτυχίαν μας ἐν τῇ νησιωτικῇ πατρίδι μας.».

Ὑπῆρξε παράδοξον μίγμα μελαγχολίας καὶ εὐθυμίας εἰς τὸν τόνον τῆς φωνῆς του, τὸ ὁποῖον μεγάλην ἐντύπωσιν ἔκαμεν εἰς τοὺς συντρόφους του· διὸ πάντες εὐθύμως ἀπήντησαν εἰς τὴν πρόποσιν αὐτοῦ.

—«Μόνον θὰ ἔχαιρα, ἂν εἴχαμε κἄτι δυνατώτερον ἀπὸ τὸ νερό, διὰ τὴν πρόποσίν μας,» εἶπεν ὁ Μὰκ-Κόϋ.

—«Καλλίτερα χωρὶς μεθυστικὰ ποτά,» εἶπεν ὁ Ἰωάννης Ἄδαμς, ὁ ὁποῖος ἦτο ἐκ φύσεως ἄνθρωπος ἐγκρατής.

—«Χειρότερα, *ἐγὼ* νομίζω,» ἐγόγγυζεν ὁ Μὰκ-Κόϋ, ὁ ὁποῖος ἦτο ἐκ φύσεως ἐριστικός· τὰ ἰσχυρὰ ποτὰ δὲν θερμαίνουσι τὴν καρδίαν καὶ ἀνακαινοῦσι τὴν εὐψυχίαν καὶ ἐνισχύουσι τὸ σῶμα καὶ — ;

—«Καὶ διαφωτίζουσι τὸν νοῦν,» διέκοψεν ὁ Μαρτῖνος μὲ ὄψιν πλεῖστον ὅσον μελαγχολικήν, «καὶ στηρίζουσι τὸ βάδισμα μάλιστα ὅταν τις ἔχει πίῃ ἀρκετά, καὶ

καλλύνουσι τὴν ἔκφρασιν καὶ καθα-λλ-ίζουν τ-τὰ μ-μρα λλά, κ-κὴ (χὶκ) π-πλοὺ π-πάντουν κάμουν τ τὴ -κλῶσσα (χικ) ν-νὰ μιλῇ λεύτερα, οἵ ;»

Ὁ Μαρτῖνος ἦτο ἀρκετὰ ἐπιτήδειος νὰ μιμῆται καὶ ἐξέφρασεν ὅ,τι ἠθέλησε νὰ ἐκφράσῃ τόσον καλῶς ὄχι μόνον μὲ τὴν γλῶσσαν ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν σοβαρὰν ὄψιν του, ὥστε πάντες ἤρχισαν νὰ καγχάζωσιν, ἐκτὸς τοῦ Μὰκ-Κόϋ, ὁ ὁποῖος ἀπήντησε μὲ τὴν ἁπλῆν λέξιν, Οὔφ!

Πρὸς ὅ ὁ Μαρτῖνος ἀπήντησε «Πούφ!»

—«Ἀξιόλογα,» εἶπεν ὁ Χριστιανός, ἐν ᾧ ἅμα ἔκυπτε νὰ γεμίσῃ ἐκ νέου τὸ κέλυφος μὲ ὕδωρ· «δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐφέρατε τὸ πνευματῶδες ζήτημα εἰς τὴν οὐσίαν του, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη ἀποδείξεως, καὶ ἐκλείσατε τὴν συζήτησιν· θὰ ἐπανέλθωμεν λοιπὸν εἰς τὴν ἀκτήν, νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸ πλοῖον ὅσον ταχέως δυνάμεθα καὶ θὰ κάμωμεν ἑτοιμασίας διὰ νὰ ἀγκυροβολήσωμεν ἐν τῷ λιμένι.

— «Φοβοῦμαι ὅτι θὰ εἶναι πολὺ βαθέα τὰ ὕδατα δι' ἀγκυροβόλησιν» παρετήρησεν ὁ Ἰωάννης Ἄδαμς, ἐν ᾧ κατέβαιναν τὸν λόφον.

—«Τότε λοιπὸν θὰ προσαράξωμεν τὸ πλοῖον εἰς τὴν ἀκτήν,» εἶπε συντόμως ὁ Χριστιανός, «διότι ἐδῶ πρέπει νὰ μείνωμεν. Καθ' ὅσον γνωρίζω ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄλλη νῆσος εἰς ταῦτα τὰ μέρη. Ἔπειτα, αὐτὴ ἡ νῆσος φαίνεται νὰ εἶναι τοιαύτη ὁποίαν χρειαζόμεθα. Ἔχει ξυλείαν καὶ ὕδωρ ἐν ἀφθονίᾳ· καρποὺς καὶ ῥίζας διαφόρων εἰδῶν· ἔδαφος λαμπρόν, ἂν δυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν τοὺς ἰδίους μας ὀφθαλμούς, διὰ νὰ μὴ ἀναφέρω τὴν γνώμην τοῦ Βράουν· ἔτι δὲ ὑπάρχει δυσκολία δι' ἀγκυροβόλησιν πλοίων, καὶ μάλιστα κίνδυνος δι' ἀποβίβασιν ἐν καιρῷ γαλήνης, καὶ πιστεύω ὅλως ἀδύνατον νὰ κατορθωθῇ ἀποβίβασις ἐν καιρῷ τρικυμίας· ἔπειτα ὑπάρχουν ὡραῖαι μικραὶ κοιλάδες καὶ λόφοι, ἀπότομα βουνὰ μὲ διόδους τόσον δυσκόλους, ὥστε ὀλίγοι ἀποφασισμένοι ἄνδρες δύνανται νὰ κατατροπώσωσιν ὁλόκληρον στρατιάν, καὶ σπήλαια, εἰς τὰ ὁποῖα ἐπὶ τέλους δυνάμεθα νὰ ὑποχωρήσωμεν καὶ πωλήσωμεν ἀκριβὰ τὴν ζωήν μας, ἂν εὑρεθῶμεν εἰς τοιαύτην ἀνάγκην. Τί περισσότερον ἠθέλομεν ἐπιθυμήσει;»

Ἐντὸς ὀλίγου ἔφθασαν εἰς τὴν μικρὰν ταινίαν τῆς χαλικώδους ἀκτῆς ὅπου ἡ λέμβος εἶχεν ἀφεθῇ εἰς τὴν φροντίδα τοῦ Κουϊντάλ.

Ἐνταῦθα εἶχον νὰ παλαίσωσι πρὸς τὴν μεγάλην δυσκολίαν νὰ διέλθωσιν διὰ τῶν μεγάλων κυμάτων, τὰ ὁποῖα μετὰ τόσης μεγαλοπρεπείας εἶχον φέρει αὐτοὺς πρὸς τὴν ἀκτήν. Ὁ μέγιστος κίνδυνος ἦτο μήπως ἡ λέμβος προσβληθεῖσα ἀπὸ τῆς πρώρας στρέψῃ τὸ πλευρὸν πρὸς τὸ μέγα ἐπερχόμενον κῦμα καὶ καταποντισθῇ ὑπ' αὐτοῦ. Ἡ ἀσφάλεια καὶ ἐπιτυχία ἐξηρτᾶτο ἐκ τῆς λίαν ἰσχυρᾶς κωπηλασίας καὶ τῆς τηρήσεως τῆς λέμβου μὲ τὴν πρῷραν κατ' εὐθεῖαν καθέτως πρὸς τὰ ἐπερχόμενα κύματα. Ἵνα κατορθωθῇ τοῦτο, ὁ Χριστιανὸς ἔλαβε πάλιν μίαν τῶν κωπῶν ἀντὶ τοῦ πηδαλίου· ὢν δὲ ὁ ῥωμαλεώτατος μεταξὺ πάντων τῶν ἐν τῇ λέμβῳ ἦτο προσέτι καὶ ἄριστος πηδαλιοῦχος καὶ εὐκινητότατος.

—«Ἕτοιμοι,» εἶπεν, ἐν ᾧ ἡ λέμβος ἔκειτο ἐν μέσῳ τοῦ κοχλάζοντος ἀφροῦ

προστατευομένου ἐν μέρει ὑπὸ μικροῦ βράχου, οἱ δὲ ἄνδρες εἶχον ἤδη καθίση μὲ τὰς κώπας τεταμένας πρὸς τὰ ἔξω, ἵνα ἀρχίσωσι τὴν κωπηλασίαν.

Κῦμα μεγαλείτερον τῶν συνήθων εἶχε ἤδη θραυσθῆ μετὰ φοβεροῦ πατάγου ἐπὶ τῶν κρημνῶν καὶ ἡ μεγάλη ταινία τοῦ ἀφροῦ εἶχεν ἤδη φθάσει τὴν στιγμιαίαν ἐκείνην ἀκινησίαν, ἥτις προηγεῖται τῆς πρὸς τὰ ὀπίσω ὁρμῆς, ὅτε ὁ Χριστιανὸς ἔκραξε·

— «Κωπηλατεῖτε !»

Ἡ λέμβος ἐξεπήδησεν, ἐτηρεῖτο κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὰ ἔξω διὰ τῆς χειρὸς τοῦ κυβερνήτου, ὥρμησεν ἐπὶ τοῦ ὑποχωροῦντος κύματος, ὡς εἰ κατήρχετο ἐπὶ καταρράκτου, καὶ συνήντησε καλῶς τὸ ἑπόμενον κῦμα. Ἡ πρῶρα ὑψώθη ὑπὸ τοῦ νέου κύματος τόσον ὑψηλά, ὥστε ἐφαίνετο ὅτι καὶ ἡ λέμβος ἵστατο ὀρθία ἐπὶ τῆς πρύμνης ὡς εἰ ἔμελλεν ἀφεύκτως νὰ ἀνατραπῇ, ἀλλ' ἡ ὁρμὴ τῆς κωπηλασίας ἰσχυρῶν ἀνδρῶν τὴν ἔκαμε νὰ διέλθῃ κατὰ τὸ ἥμισυ διὰ τοῦ κύματος, ἐν ᾧ κατὰ τὸ ἕτερον ἥμισυ ἀνυψώθη ἐπὶ τῆς ῥάχεως τοῦ ὑδατίνου βουνοῦ.

— «Δύναμις, παιδιά, δύναμις !» ἔκραξεν ὁ Χριστιανός.

Μετὰ μίαν στιγμὴν ὠλίσθαινον ἐπὶ τῶν νώτων τοῦ κύματος· ὀλίγη δὲ ἔτι ἰσχυρὰ κωπηλασία τοὺς ἔφερε διὰ μέσου τοῦ ἀκολούθου κύματος. Μετὰ τοῦτο ὁ κίνδυνος εἶχε παρέλθει καὶ μετὰ ἡμίσειαν σχεδὸν ὥραν ἦσαν ἔτι ἅπαξ ἐπὶ τῆς «Βάουντυ».

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

### *Ἀποβίβασις τῶν ζῴων εἰς τὸν λιμένα Βάουντυ.*

Ἑτοιμασίαι ἤδη ἐγίνοντο πρὸς ἀποβίβασιν. Ὁ λιμὴν, τὸν ὁποῖον εἶχον ἀνακαλύψει καὶ ὁ ὁποῖος ἦτο ὁ μόνος λιμήν, τῆς νήσου, ἔκειτο εἰς τὴν βορείαν πλευρὰν αὐτῆς. Εἰς τοῦτον κατώρθωσαν νὰ ὁδηγήσουν τὸ πλοῖον, καὶ ἠγκυροβόλησαν. Τότε ἀμέσως αἱ γυναῖκες μὲ τὴν μικρὰν Σάλλυ ἀπεβιβάσθησαν, καὶ ἐστάλησαν ἐπάνω εἰς τὸ ὀροπέδιον· διὰ νὰ ἑτοιμάσουν εἶδος κατασκηνώσεως ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τοῦ ὑπαξιωματικοῦ Γιώγγ. Τὸ πλοῖον εἱλκύσθη πλησίον τῶν βράχων· τόσον μάλιστα πλησίον, ὥστε τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου τῆς πρώρας ἐκτύπησε τὸν κρημνὸν καὶ ἐθραύσθη. Ἐδῶ ὑπῆρχε στενὸν ὕψωμα, τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο κατάλληλον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀποβάθρα· ἀλλ' ἡ νὺξ ἐπελθοῦσα διέκοψε τὰς ἐργασίας των· καὶ ἄλλοι μὲν μετὰ τῶν ἐκ τοῦ ὀροπεδίου κατελθόντων ἥναψαν πυρὰν καὶ διενυκτέρευσαν ἐπὶ τῆς παραλίας, ἄλλοι δὲ ἐπὶ τοῦ πλοίου διὰ νὰ ἦναι ἕτοιμοι πρὸς ἀποβίβασιν, ἥτις ἔμελλε νὰ γείνῃ τὴν πρωΐαν.

Καὶ ἦτο τῷ ὄντι παράδοξος ἡ ἀποβίβασις. Εἶχον παρατηρήσῃ ὅτι ἐκ τῆς παλιρροίας ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης εἶχεν ὑψωθῆ κατὰ δύο μέτρα καὶ πλέον. Τοῦτο ἐβοήθησε τὸν Χριστιανὸν νὰ φέρῃ τὸ πλοῖον εἰς τοιαύτην θέσιν, ὥστε ἠδυνήθησαν νὰ τοποθετήσουν σανίδας τινὰς ἀπὸ τὴν πρῶραν εἰς τὴν ἀκτήν. Εὐ-

τυχῶς ὁ καιρὸς ἦτο ὡραῖος· ἄλλως ἡ ἀποβίβασις θὰ ἦτο δύσκολος, ἐὰν ὄχι καταστρεπτική.

Ὅταν τὰ πάντα ἦσαν ἕτοιμα, συνήθροισαν τὰς αἶγας καὶ τὰς ὡδήγησεν ἀπὸ τὴν πρῶραν πρὸς τὴν ἀκτήν, προηγεῖτο ἕνας γέρων τράγος, ὁ ὁποῖος ἐβάδιζε βραδέως ἐπὶ τῶν σανίδων πρὸς τὴν ἀκτήν, μὲ ὕφος φιλοσόφου.

— Μοὶ ἐνθυμίζει τοὺς πειρατάς, οἱ ὁποῖοι ὑπεχρέωνον τοὺς θαλασσοπόρους ὅπως συνελάμβανον νὰ διαβαίνουν τὴν σανίδα», παρετήρησεν ὁ Ἰωάννης Οὐΐλλιαμς, ἐν ᾧ ἔσπρωχνε καὶ ἐξηνάγκαζε τὸ δύστροπον ποίμνιον νὰ προχωρῇ.

— «Ἔχομεν σωστὸν ζωοτροφεῖον», εἶπεν ὁ Μίλς.

— Ὁμοιάζομεν τὸν γέρο—Νῶε ὅταν ἔβγαινεν ἀπὸ τὴν κιβωτόν», εἶπεν ὁ Οὐΐλλιαμς, «εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους—τοῦ ὄρους — δὲν ἐνθυμοῦμαι, πῶς ἐλέγετο τὸ ὄρος·...»

— «Τοῦ ὄρους Σινᾶ» ! εἶπεν ὁ Κουΐνταλ.

— «Ὄχι δά· τοῦ ὄρους Ἀραρούτ !» εἶπεν ὁ Ἰσαὰκ Μαρτῖνος μὲ πεποίθησιν μάντεως.

— «Ἀνοίξατε δρόμον διὰ τὰς ὄρνιθας, παιδιά,» ἐφώναξε ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὁ ὑπαξιωματικὸς Γιώγγ.

Τότε φοβερὰ κακκαβίσματα ἐκ τῆς πρύμνης ἀντήχησαν, ὥστε αἱ περαιτέρω διαταγαὶ δὲν ἠκούοντο πλέον, οἱ ἄνδρες παρεμέρισαν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἀφίνοντες τὸν πρὸς τὰς σανίδας δρόμον ἀνοικτόν.

Μέγα μέρος τῶν ὀρνίθων εἶχον ἐπιβιβασθῇ ἐπὶ τοῦ πλοίου εἰς Ταχίτην καὶ ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἦσαν ἐξηγριωμέναι καὶ δὲν ἐγνώριζον πρὸς ποίαν διεύθυνσιν ἔπρεπε νὰ κινηθῶσι, εἶχον ὡσαύτως τὸς συνήθεις ἰδιοτροπίας τῶν ὀρνίθων. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἕνας ὡραῖος πετεινὸς ἀπεφάσισε νὰ πατήσῃ ἐπάνω εἰς τὴν σανίδα, καὶ ἀφοῦ ἐπροχώρησε ὀλίγα βήματα εἶδε τὴν ξηρὰν καὶ ἐπέταξε πρὸς αὐτὴν ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν λοιπῶν ὀρνίθων.

— «Τώρα τοὺς χοίρους !» εἶπεν ὁ Κουΐνταλ, ὅστις εὕρισκε τὸ ἔργον τοῦτο εὐχάριστον.

Ἀλλ' οἱ χοῖροι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀποβιβασθοῦν τόσον εὐκόλως, ὅσον αἱ αἶγες καὶ αἱ ὄρνιθες. Μὲ ἐπιμονὴν καὶ πεῖσμα ἀκατανόητον ἠρνοῦντο νὰ προχωρήσουν πρὸς τὴν ἀποβάθραν καὶ ἐγρύλλιζον μὲ θυμὸν ὅταν τὰ ἐβίαζον· ὁ δὲ θόρυβος ηὔξανε καθ' ὅσον μερικαὶ αἶγες καὶ ὄρνιθες ἔτυχε νὰ ἀνακατωθοῦν μαζὺ μὲ τοὺς χοίρους καὶ αἱ μὲν αἶγες ἐκεράτιζον, αἱ δὲ ὄρνιθες ἐκακκάβιζον.

Καὶ πρῶτον δὲν ἤθελον νὰ ἀφήσουν τὸ κλωβίον των, ἐνῷ καθ' ὅλον τὸ ταξείδιον προσεπάθουν παντὶ τρόπῳ νὰ ἐξέλθουν· πρὸς κατανίκησιν τῆς δυσκολίας ταύτης ὁ Χριστιανὸς διέταξε νὰ ἀποσπάσουν τὰς σανίδας αἱ ὁποῖαι ἀπετέλουν τὴν φυλακήν των καὶ νὰ τὰς μεταχειρισθοῦν φόβητρα ἐξαναγκασμοῦ διὰ τὰ πεισματώδη αὐτὰ ζῷα· καθὼς δὲ οἱ ναῦται ἐκτύπων, εἰς ἕκαστον κτύπημα ἀπήντων οἱ χοῖροι μὲ ἀγρίους γρυλλισμούς, δύναταί τις νὰ φαντασθῇ ὁποῖος ἦτο ὁ θόρυβος τῆς ἀποβιβάσεως αὐτῶν.

Ἐπὶ τέλους μερικοὶ τῶν ναυτῶν ἔχασαν τὴν ὑπομονήν των καὶ ὥρμησαν πρὸς τοὺς χοίρους, καὶ ἁρπάζοντες αὐτοὺς ἀπὸ τὰ αὐτιὰ καὶ τὰς οὐράς, τοὺς ἐβίαζον νὰ περάσουν τὰς σανίδας. Ὁ Μὰκ-Κόϋ καὶ ὁ Κο ἴνταλ διεκρίθησαν εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἐκσφενδονίζοντες τοὺς χοίρους εἰς τὰς σανίδας μὲ τόσην βίαν ὥστε μερικοὶ ἔπεσαν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐκολύμβησαν πρὸς τὴν ἀκτὴν ἐπάνω εἰς τὰ κύματα ἐσώθησαν δὲ ὑπὸ τῶν Ταχιτανῶν, οἵτινες ἐχόρευον μέσα εἰς τὴν θάλασαν καὶ πολὺ ηὐχαριστοῦντο ἐκ τῆς τοιαύτης ἐργασίας των.

Ξ. Π. Μ.

(ἀκολουθεῖ)

# Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΕΝ ΙΑΠΩΝΙΑ

Ὁ τρομερὸς σεισμός, ὅστις πέρυσι κατέστρεψε τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἰαπωνίας καὶ ἄλλας μεγαλουπόλεις αὐτῆς, ἐπροξένησε καὶ μεγίστην ζημίαν εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἀμερικανικῆς Βιβλικῆς Ἑταιρίας· διότι ἐκ τοῦ σεισμοῦ κατεστράφησαν ἢ ἐκάησαν οὐ μόνον ὅλαι αἱ παρακαταθῆκαι ἑτοίμων Ἁγίων Γραφῶν καὶ Εὐαγγελίων, ἀλλὰ καὶ ὅλαι αἱ στερεότυποι πλάκες, καὶ ὅλαι αἱ παρακαταθῆκαι τυπογραφικοῦ χάρτου, ἅς εἶχεν ἡ Ἑταιρία εἰς τὰ ἐν Ἰαπωνίᾳ ὑποκαταστήματα καὶ ἀποθήκας αὐτῆς. Ἡ ζημία αὕτη ἀνῆλθεν χρηματικῶς εἰς 290,000 δολλάρια, περίπου 14 ἑκατομμύρια δραχμῶν, ποσὸν τρομακτικὸν διὰ μίαν Βιβλικὴν Ἑταιρίαν. Ἀλλ' οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι δὲν παριστάνουν ὅλον τὸ μέγεθος τῆς ζημίας, ἥτις ἔγκειται προσέτι εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι διὰ νὰ ἀντικατασταθοῦν αἱ ἀπολεσθεῖσαι στερεοτυπικαὶ πλάκες καὶ τὰ ἕτοιμα τεύχη τῶν Ἱερῶν Γραφῶν, θὰ παρέλθουν τοὐλάχιστον τρία ἔτη, καὶ ἐν τῷ μεταξὺ δὲν θὰ ὑπάρχωσι Γραφαὶ καὶ Εὐαγγέλια εἰς τὰς 25 περίπου γλώσσας καὶ διαλέκτους, αἵτινες χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, Κίναν, Σιὰμ καὶ Φιλιππίνας Νήσους, ὅπου ἐργάζεται ἡ Ἀμερικανικὴ Βιβλικὴ Ἑταιρία.

Ἡ Ἑταιρία ἀμέσως ἐπελήφθη τοῦ ἔργου τῆς ἐπανορθώσεως τῆς ζημίας ταύτης. Ἔκαμεν ἔκκλησιν εἰς τὸ Ἀμερικανικὸν ἔθνος διὰ συνεισφορὰς τῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν ὑπὲρ τῆς ἀνατυπώσεως τῶν ἐκδόσεων, αἵτινες κατεστράφησαν ἐν Ἰαπωνίᾳ. Ἐντὸς δὲ ὀλίγων μηνῶν κατώρθωσε νὰ ἐκδώσῃ 500,000 Κ. Διαθήκας εἰς Ἰαπωνικὴν γλῶσσαν, διὰ τῆς φωτογραφήσεως τῶν σελίδων μιᾶς ἐκδόσεως εὑρισκομένης εἰς τὰ ἐν Ν. Ὑόρκῃ ἀρχεῖα τῆς Ἑταιρίας. Ἡ ἔκδοσις αὕτη ἀμέσως ἀπεστάλη εἰς τὴν Ἰαπωνίαν.

Πόσον ἐπείγουσα εἶναι ἡ ἀνάγκη τῆς διαδόσεως τῆς Ἱερᾶς Βίβλου τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὴν Ἄπω Ἀνατολήν, εἶναι ἀλήθεια, τὴν ὁποίαν ἀναγνωρίζουν ὅλοι ὅσοι διαμένουν εἰς τὰς μακρυνὰς ἐκείνας χώρας.

Πανταχόθεν βεβαιοῦται ὅτι καὶ ἐν Κίνᾳ καὶ ἐν Ἰαπωνίᾳ πνέει ἄνεμος πνευματικῆς ἀφυπνίσεως. Ἡ ἀφύπνισις αὕτη ἠνάγκασε καὶ τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν ἐγχωρίων εἰδωλολατρικῶν θρησκευμάτων νὰ κινηθοῦν καὶ νὰ ζητήσουν νὰ ἀναμορφώσουν

καὶ τακτοποιήσουν τοὺς πνευματικοὺς αὐτῶν οἴκους. Διότι ὁ Χριστιανισμὸς εἰσεχώρησεν ἤδη ἐν μέσῳ τῶν λαῶν ἐκείνων καὶ παρουσιάζεται ὡς θρησκευτικὸν σύστημα τόσον ἀπείρως ὑψηλότερον καὶ εὐγενέστερον καὶ ὠφελιμώτερον, ὥστε καὶ αὐταὶ αἱ εἰδωλολατρικαὶ κυβερνήσεις νὰ τὸν ἐκτιμήσουν ὡς πολύτιμον παράγοντα ἠθικῆς ἀναγεννήσεως τῶν ὑπηκόων των.

Ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Ἰαπωνίας Κόμης Ἴτο τόσον ἐθαύμασε τὴν ἠθικὴν ὑπεροχὴν τῶν Ἰαπώνων Χριστιανῶν εἴς τε τὸν στρατὸν καὶ τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας, ὥστε πρὸ ἐτῶν ἤδη διέταξε τὴν ἐλευθέραν κυκλοφορίαν τῆς Ἁγ. Γραφῆς μεταξὺ τῶν στρατιωτῶν καὶ διώρισε πέντε Χριστιανοὺς στρατιωτικοὺς ἱεροκήρυκας. Ἀκόμη καὶ εἰς τὸν Αὐτοκράτορα συνέστησε νὰ μελετήσῃ τὰς ἀρχὰς τοῦ Χριστιανισμοῦ, διὰ νὰ ἀρυσθῇ ἐκεῖθεν σοφὰ διδάγματα χρήσιμα διὰ ἕνα ἄρχοντα λαοῦ 40 ἑκατομμυρίων.

Διάφοροι Ἰάπωνες συγγραφεῖς καὶ δημοσιολόγοι, ἂν καὶ μὴ Χριστιανοί, ἐνεκολπώθησαν Χριστιανικὸς ἰδέας καὶ Χριστιανικοὺς κανόνας εἰς τὴν συζήτησιν κοινωνικῶν ζητημάτων. Ἡ Ἰαπωνικὴ Κυβέρνησις ἐφήρμοσε τὰς περὶ φιλανθρωπικῶν ἔργων καὶ ἐκπαιδεύσεως τῶν γυναικῶν ἰδέας, ἃς ἐκήρυττον οἱ Χριστιανοὶ ἱεραπόστολοι. Ὁ ὑποκόμης Σιβουσάβα, Ἰάπων πολυεκατομμυριοῦχος φιλάνθρωπος, εἶπε πρὸς ἕνα Ἄγγλον: «Ἐγὼ εἶμαι ὀπαδὸς τοῦ Κομφουκίου. Εἶναι πολλὰ πράγματα εἰς τὸν Χριστιανισμόν, τὰ ὁποῖα σεῖς κηρύττετε καὶ ἐγὼ δὲν ἐννοῶ. Πολλὰ δὲ ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα σεῖς κάμνετε, μοῦ φαίνονται παιδαριώδη. Ἀλλ' ἔχετε δύο πράγματα εἰς τὸ πρόγραμμά σας, ποῦ μοῦ ἀρέσκουν. Τὸ ἓν εἶναι ἡ Ἁγία Γραφή σας. Πρὸ ἐτῶν κάποιος μοῦ ἐχάρισε μίαν Ἁγ. Γραφὴν καὶ ἔκτοτε δὲν παρῆλθεν ἡμέρα, χωρὶς νὰ τὴν ἀναγνώσω. Εἶναι τὸ πλέον θαυμάσιον βιβλίον ποῦ ἐγράφη ποτέ. Ἤθελα κάθε σπίτι εἰς τὴν Ἰαπωνίαν νὰ εἶχεν ἓν ἀντίτυπον τῆς Ἁγ. Γραφῆς. Τὸ ἄλλο πρᾶγμα εἶναι τὰ Κυριακά σας Σχολεῖα, ὅπου συνέρχονται μικροὶ καὶ μεγάλοι πρὸς μελέτην τῆς Ἁγ. Γραφῆς. Εἴθε κάθε Ἰάπων νὰ ἠδύνατο νὰ πηγαίνῃ εἰς ἓν Κυριακὸν Σχολεῖον. Θὰ ἦτο τοῦτο τὸ μεγαλείτερον εὐτύχημα διὰ τὴν ἠθικοποίησιν τοῦ Ἰαπωνικοῦ ἔθνους».

Ἡ ἐκπαίδευσις καὶ ἀνύψωσις τῆς γυναικὸς ἐν Ἰαπωνίᾳ εἶναι εἷς ἀπὸ τοὺς ὡραιοτέρους καὶ σπουδαιοτέρους καρποὺς τῆς ἐργασίας τῶν Χριστιανῶν ἱεραποστόλων. Ἐὰν αὐτὸ καὶ μόνον κατώρθωναν οἱ ἱεραπόστολοι, θὰ ἦτο ἀρκετὴ ἀμοιβὴ τῶν κόπων των. Αἱ ἐγχώριοι εἰδωλολατρεῖαι εἶχον ἐξευτελίσει τὴν γυναῖκα. Ὁ Σιντοϊσμὸς φανερὰ ἐπέτρεπε πᾶσαν ἐξαχρείωσιν τῆς γυναικός. Ὁ Βουδδισμὸς συνέπραττεν εἰς τοῦτο. Αἱ ἱεροτελεστίαι καὶ θρησκευτικαὶ τελεταὶ τῶν δύο τούτων θρησκευμάτων περιεῖχον πλείστας ὅσας ἀνηθικότητας καὶ κακοηθείας, παραπλεύρως δὲ εἰς κάθε ναὸν ὑπῆρχε καὶ οἶκος ἀνοχῆς, συνδεόμενος μὲ τὸν ναόν. Αὐτὰ ὑπάρχουν ἀκόμη, ἀλλὰ περιορίζονται καὶ ἐξαφανίζονται ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος, ὑπὸ τὴν ἀποδοκιμασίαν τῆς κοινῆς γνώμης καὶ τὴν διαρκῶς αὔξουσαν αὐστηρότητα τῆς κυβερνητικῆς ἐπιβλέψεως καὶ τῶν αὐστηρῶν περιορισμῶν τοῦ νόμου. Ἡ ταχεῖα

αὕτη καὶ προοδεύουσα ἀνύψωσις τῆς γυναικὸς ἐν Ἰαπωνίᾳ ὀφείλεται ἀπ᾽ εὐθείας εἰς τὴν διαδοσιν τῶν Χριστιανικῶν διδασκαλιῶν.

Ἐπὶ παραδείγματι, ἡ δεσποινὶς Μίτσι Κοβάϊ, κόρη ἱερέως Σιντοϊστοῦ, καὶ ἀπόγονος τεσσαράκοντα γενεῶν ἱερέων, κατὰ τύχην ἀπέκτησε μίαν Ἁγ. Γραφὴν καὶ ἀφοῦ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως αὐτῆς ἐγένετο Χριστιανή, ἀπεφάσισε νὰ ἀφιερωθῇ εἰς τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας τῶν γυναικῶν τῆς πατρίδος της. Κηρύττει, γράφει, δημοσιογραφεῖ πρὸς τὰς Ἰαπωνίδας, ἱδρύει συλλόγους Χριστιανικοὺς μεταξὺ αὐτῶν, καὶ ἐπιτελεῖ θαυμάσιον ἔργον ὑπὲρ τοῦ ἐκχριστιανισμοῦ καὶ τῆς ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς ἀνυψώσεως τῶν ὁμοφύλων αὐτῆς.

Οἱ βιβλιοπῶλαι τῶν Ἁγ. Γραφῶν ἐν Ἰαπωνίᾳ ὑπῆρξαν παντοῦ οἱ πρόδρομοι, σκαπανεῖς καὶ εἰσαγωγεῖς τοῦ πολιτισμοῦ ἐν τῇ χώρᾳ. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν κηρύττουν κατὰ τὰς Κυριακὰς εἰς μεγάλα ἀκροατήρια. Τὸ μᾶλλον ἐπιζήτητον βιβλίον σήμερον ἐν Ἰαπωνίᾳ εἶναι ἡ Ἁγ. Γραφή. Ὅσα δήποτε ἀντίτυπα καὶ ἂν ἐκτεθοῦν πρὸς πώλησιν γίνονται ἀνάρπαστα, ὄχι ὑπὸ Χριστιανῶν Ἰαπώνων, ἀλλ᾽ ὑπὸ μὴ Χριστιανῶν, οἵτινες ἔχουν μεγάλην περιέργειαν καὶ πόθον νὰ ἀποκτήσουν καὶ μελετήσουν αὐτὸ τὸ βιβλίον, περὶ τοῦ ὁποίου ἀκούουν τόσα θαμμαστὰ πράγματα. Τὸ μέγα τυπογραφεῖον τῆς Ἀμερικανικῆς Βιβλικῆς Ἑταιρίας ἐν Γιοκοχάμᾳ καθ᾽ ὅλον τὸ δωδεκάμηνον διάστημα πρὸ τοῦ περυσινοῦ καταστρεπτικοῦ σεισμοῦ ἐξετύπωνε καὶ ἀπέστελλε κάθε ἡμέραν 15,000 Ἁγ. Γραφάς. Αἱ Γραφαὶ αὗται ἀπεστέλλοντο οὐ μόνον εἰς διάφορα ἐπαρχιακὰ κέντρα τῆς Ἰαπωνίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Κίναν, τὸ Σιὰμ καὶ τὰς Φιλιππίνας νήσους. Δυστυχῶς ὁ σεισμὸς δὲν ἀφῆκε λίθον ἐπὶ λίθου τοῦ μεγαλοπρεποῦς τούτου τριορόφου κτιρίου καὶ ἡ πυρκαϊὰ κατέφαγε τὰ πελώρια πιεστήρια, τὰς στερεοτυπικὰς πλάκας καὶ τὰς ἀποθήκας τοῦ χάρτου. Δὲν εἶναι λοιπὸν παράδοξον ὅτι ἡ Ἀμερικανικὴ Βιβλικὴ Ἑταιρία κάμνει τόσον ὑπερανθρώπους προσπαθείας, ὅπως ἀνασυστήσῃ τὸ μέγα τοῦτο ἔργον τῆς διαδόσεως τῆς Ἁγ. Γραφῆς ἐν Ἰαπωνίᾳ.

# ΠΟΙΚΙΛΑ

— ***Ἡ Βρεττανικὴ Βιβλικὴ Ἑταιρία*** ἔχει μεταφράσει καὶ ἐκτυπώσει τὴν Ἁγίαν Γραφὴν ἢ μέρη αὐτῆς εἰς ἄνω τῶν 500 γλωσσῶν καὶ διαλέκτων τῆς ὑφηλίου. Θὰ ἐνόμιζε κανεὶς ὅτι τοιουτοτρόπως δὲν ὑπάρχει ἀνθρωπίνη διάλεκτος, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ μὴ ὑπάρχῃ ὁ Λόγος τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ. Καὶ ἐν τούτοις ἕν Ἀμερικανικὸν περιοδικὸν μᾶς πληροφορεῖ ὅτι εἰς μόνην τὴν Νότιον Ἀμερικὴν ὑπάρχουν περίπου 300 γλῶσσαι καὶ διάλεκτοι, εἰς τὰς ὁποίας κανὲν μέρος τῆς Ἁγίας Γραφῆς δὲν μετεφράσθη μέχρι τοῦδε!

— ***Εἰς μίαν Εὐαγγελικὴν Ἐκκλησίαν ἐν Ἰνδοστάνῃ***, ἥτις ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἐσπαράσσετο ὑπὸ ἐρίδων καὶ ψυχροτήτων προσωπικῶν μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτῆς, ἐπῆλθε τελευταίως μία ἰσχυρὰ πνευματικὴ ἀναζωπύρωσις. Τὸ πρῶτον ἀποτέλεσμα τῆς ἀναζωπυρώσεως ταύτης ἦτο ὅτι κατ᾽ ἀπόφασιν τοῦ Πρεσβυτερίου ὡρίσθη μία «Ἡμέρα Συγχωρήσεως Ἐχθρῶν», καὶ κατ᾽ αὐτὴν ἅπαντα τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας ἔσπευσαν νὰ συμφιλιωθοῦν μὲ ἐκείνους, πρὸς τοὺς ὁποίους εἶχον διαφορὰς ἢ εὑρίσκοντο ἐν διαστάσει. Καὶ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ὑπὸ τὴν ζωογόνον πνοὴν τοῦ οὐρανίου Πνεύματος ἐκαθαρίσθη ἡ Ἐκκλησία ἐκείνη ἀπὸ τῶν διενέξεων καὶ ψυχροτήτων καὶ ἀνέκτησε τὴν εἰρήνην, τὴν ἑνότητα καὶ τὴν χρησιμότητα αὐτῆς.

— ***Ἡ παιδικὴ ἐγκληματικότης ἐν Ρωσσίᾳ***. Κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας ὁ Μπολσεβικι-

κὸς τύπος τῆς Ρωσσίας ἐπανειλημμένως ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως τῶν Σοβιὲτ ἐπὶ τοῦ γεγονότος, ὅτι τὰ ἐγκλήματα τῶν παιδίων ἐν Ρωσσίᾳ αὐξάνουν τρομακτικῶς, παραλλήλως δὲ αὐξάνει καὶ ἡ ἐπαιτεία, ἡ ἐκμετάλλευσις καὶ ἡ ἐκπόρνευσις τῶν παιδίων. Ἡ αὔξησις αὕτη ἀποδίδεται εἰς τὴν συστηματικὴν ***ὑπονόμευσιν τῆς οἰκογενείας*** ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ Μπολσεβικισμοῦ, καὶ εἰς τὸν ἐκτροχιασμὸν τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως διὰ τῆς εἰσαγωγῆς Μπολσεβικικῆς διδασκαλίας εἰς τὰ σχολεῖα. Συγχρόνως εἰς τὰ σωφρονιστήρια, ὅπου ἐγκλείονται οἱ μικροὶ ἐγκληματίαι, ἐξέλιπε πᾶσα ἠθικὴ ἀγωγὴ καὶ πᾶσα ἐπιρροή, ἥτις ἠδύνατο νὰ ἐπαναφέρῃ τὰ δυστυχῆ ταῦτα πλανηθέντα πλάσματα εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, ὁ δὲ ἄνευ οἱασδήποτε ἐπιβλέψεως συγχρωτισμὸς τῶν μικρῶν φυλακισμένων ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἠθικὴν μόλυνσιν τῶν καλλιτέρων ὑπὸ τῶν μᾶλλον ἐξηχρειωμένων. Τοιοῦτοι εἶναι οἱ φυσικοὶ καὶ ἀναπόφευκτοι καρποὶ ἑνὸς συστήματος πολιτικοῦ, ὅπερ, ὡς ὁ Μπολσεβικισμός, ζητεῖ νὰ ἐκριζώσῃ ἀπὸ τὴν κοινωνίαν τὸν Θεὸν καὶ τὴν θρησκείαν, καὶ νὰ καταργήσῃ τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν σωτήριον αὐτῆς συντηρητικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν παιδίων καὶ τῶν ἐνηλίκων. Καὶ ὅμως ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν ἀνόητοι καὶ ἄφρονες οἱ ὁποῖοι ζητοῦν νὰ εἰσαγάγουν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν ἀποτρόπαιον Μπολσεβικισμόν. Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυλάξῃ ἀπὸ τὸν τρομερὸν τοῦτον κίνδυνον, ὁ ὁποῖος ἐὰν ἐπραγματοποιεῖτο δὲν θὰ ἄφινε τίποτε ὄρθιον ἐν μέσῳ ἡμῶν!

— ***Περίθαλψις Εὐρωπαίων φοιτητῶν***. Αἱ μεταπολεμικαὶ συνθῆκαι ἔφεραν τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν εἰς γνωριμίαν μὲ διαφόρους ξένας φιλανθρωπικὰς ὀργανώσεις, αἱ ὁποῖαι ἐπεξέτειναν τὴν δρᾶσίν των μεταξὺ ἡμῶν πρὸς ἀνακούφισιν καὶ περίθαλψιν τῶν διαφοροτρόπως πασχόντων. Μία ἀπὸ τὰς ὀργανώσεις αὐτάς, τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα πολὺ ὀλίγοι ἴσως ἔχουν ἀκούσει, εἶναι ἡ «Περίθαλψις Εὐρωπαίων φοιτητῶν», ἀνεξάρτητον τμῆμα τῆς Παγκοσμίου Φοιτητικῆς Χριστιανικῆς Ὁμοσπονδίας. Ἡ ὀργάνωσις αὕτη, ἱδρυθεῖσα τὸ 1920, ἤρχισε τὴν δρᾶσίν της πρῶτον ἐν Αὐστρίᾳ. Βαθμηδὸν ὅμως ἐπεξετάθη καθ' ὅλον τὸν κόσμον, ὥστε πρὸς τὰ μέσα τοῦ 1923 συμπεριελαμβάνοντο εἰς τὴν δρᾶσιν αὐτῆς 55 ἐν ὅλῳ χῶραι τῶν πέντε ἠπείρων, ἐκ τῶν ὁποίων 36 προσέφερον βοηθήματα καὶ 19 ἐλάμβανον τοιαῦτα. Συνελέγησαν δὲ καὶ ἐδαπανήθησαν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔργου μέχρι τοῦ Ἰουνίου 1923, 7,450,688.02 ἑλβετικὰ φράγκα, προερχόμενα ἀπὸ ἐράνους φοιτητῶν, οὐχὶ πλουσίων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, οἱ ὁποῖοι διὰ νὰ βοηθήσουν τοὺς πτωχοτέρους συναδέλφους των ἔκαμαν οἰκονομίας εἰς τὰς διασκεδάσεις, τὴν ἐνδυμασίαν καὶ τὴν τροφήν των ἀκόμη. Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1922 κατόπιν ἐκκλήσεως τῆς ἐνταῦθα Χ. Α. Ν. πρὸς τὴν ἐν Γενεύῃ ἕδραν τῆς Περιθάλψεως Εὐρωπαίων φοιτητῶν, ὅπως ἔλθῃ ἀρωγὸς καὶ εἰς τοὺς ἐκ τῆς καταστροφῆς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας παθόντας φοιτητάς, ἔσπευσεν αὕτη νὰ παράσχῃ πᾶσαν δυνατὴν βοήθειαν. Κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1922—1923 ἔτυχον βοηθείας 161 πρόσφυγες φοιτηταὶ καὶ σπουδασταί, διὰ τοὺς ὁποίους διετέθησαν 340,117. 85 δραχμαί. Τὸ ποσὸν τοῦτο ἐδαπανήθη εἰς βιβλία, ἐργαλεῖα, ἐνδύματα, σκεπάσματα, φορέματα, μεταφορικά, ἰδίως ὅμως εἰς ἐπιδόματα εἰς τοὺς ἀπορωτέρους, τὰ ὁποῖα ἐκυμαίνοντο γύρω τῶν 100 δραχμῶν μηνιαίως. Κατὰ τὸ λῆγον ἀκαδημαϊκὸν ἔτος ἀφ' ἑνὸς μὲν λόγῳ τῆς ἐλαττώσεως τῶν ἐράνων, οἵτινες προσφέρονται ἐπὶ πέντε συνεχῶς ἔτη, ἀφ' ἑτέρου δὲ λόγῳ τῶν ἐξαιρετικῶν οἰκονομικῶν ἀναγκῶν αἵτινες ἐγεννήθησαν εἰς τὴν Γερμανίαν, Ρωσσίαν καὶ Ἰαπωνίαν, περιωρίσθη σημαντικῶς ἡ δρᾶσις τῆς Περιθάλψεως Εὐρωπαίων φοιτητῶν εἰς πλείστας χώρας, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Κατόπιν τοῦ περιορισμοῦ τούτου ἐφέτος ἐβοηθήθησαν ἀπὸ τὸν Νοέμβριον μέχρι τοῦ Μαρτίου Ἕλληνες 110 φοιτηταὶ καὶ σπουδασταὶ μὲ ἐπιδόματα ἀπὸ 150—300 δραχμὰς μηνιαίως. Ἐπειδὴ ἡ Περίθαλψις Εὐρωπαίων φοιτητῶν ἔχει ὡς πρόγραμμα νὰ δαπανᾷ ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερα διὰ προσωπικὸν καὶ γραφεῖα, ὥστε ὁλόκληρος σχεδὸν ὁ ὀβολὸς τῶν βοηθούντων φοιτητῶν νὰ διατίθεται ὑπὲρ τῶν πασχόντων συναδέλφων των, φροντίζει νὰ ζητῇ τὴν ὑπηρεσίαν ἄλλων γνωστῶν καὶ ἐγκύρων ὀργανώσεων, ὅπως ἡ Χ. Α. Ν., πρὸς διεξαγωγὴν τῆς περιθάλψεως. Τοῦτο ἔπραξε καὶ προκειμένου διὰ τὰς Ἀθήνας. Παρεκάλεσε τὴν Χ. Α. Ν. νὰ διαθέσῃ μέρος τῆς ὑπηρεσίας της διὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ἔργου τῆς Περιθάλψεως ἐν Ἀθήναις, ὅπερ πολὺ εὐχαρίστως ἔπραξεν ἡ Χ. Α. Ν., φέρουσα οὕτω εἰς ἐπαφὴν τὴν Ἑλληνικὴν φοιτητικὴν κοινωνίαν μὲ τοὺς φοιτητὰς ὅλου τοῦ κόσμου.

— ***Τὸ Χριστιανικὸν Πανεπιστήμιον*** τῆς Σαντούγγ ἐν Κίνᾳ ἔχει 800 φοιτητὰς ἐκ 14 ἐπαρχιῶν τοῦ ἀπεράντου Σινικοῦ Κράτους. Κατὰ τὰς θερινὰς διακοπὰς πέρυσιν 103 ἐκ τῶν φοιτητῶν τούτων προσεφέρθησαν αὐθορμήτως νὰ ἐξέλθουν εἰς περιοδείας ἀνὰ τὴν Κίναν καὶ νὰ κηρύξουν τὸν Χριστόν. Καὶ ἐπὶ τρεῖς μῆνας οἱ ἐνθουσιώδεις οὗτοι νέοι ἔφερον τὸ Εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας εἰς μυριάδας ἐκ τῶν συμπατριωτῶν των. Ποῖος θὰ τολμήσῃ νὰ εἴπῃ ὅτ ἡ πνευματικὴ αὕτη σπορὰ δὲν θὰ ἀποφέρῃ πλούσιον καρπὸν ἐν καιρῷ;

— ***Αἱ πρόοδοι τῶν Μαύρων τῆς Ἀμερικῆς***. Ὡς γνωστόν, ἐκ τῶν 110,000,000 κατοίκων τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, 12,000,000 εἶναι Μαῦροι, ἤτοι Ἀφρικανοί, ἀπόγονοι τῶν δούλων, οἵτινες πρὸ 200 καὶ μέχρι πρὸ 100 ἐτῶν μετεφέρθησαν ὡς ἀνδράποδα ἐξ Ἀφρικῆς καὶ ἐπωλήθησαν ἐν Ἀμερικῇ, πρὸ 60 δὲ ἐτῶν, καταργηθείσης τῆς δουλείας, ἐγένοντο ἐλεύθεροι πολῖται τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν. Ὁ μαῦρος αὐτὸς πληθυσμὸς ἀποτελεῖ σήμερον τὸ ἓν ἕβδομον τοῦ ἐργατικοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας. Ἐκ τῶν 3,000,000 ἀκμαίων ἀνδρῶν, 800,000 εἶναι γεωργοὶ ἰδιοκτῆται καὶ 1,000,000 ἀγρόται ἐργάται. Εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας ὑπάρχουν 70 τράπεζαι διευθυνόμεναι ὑπὸ Μαύρων μὲ κεφάλαια ἀνήκοντα εἰς Μαύρους. Ἄνω τῶν 40 ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν εἶναι ἰδιοκτησία Μαύρων. Ὁ ὁλικὸς πλοῦτος, ἤτοι αἱ ἐν γένει ἰδιοκτησίαι, τῶν Μαύρων τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν ἔχουσι συνολικὴν ἀξίαν 1,110,000,000 δολλαρίων, ἤτοι περίπου 50 δισεκατομμυρίων δραχμῶν. Ὑπάρχουσι σήμερον ὀλιγώτεροι ἀγράμματοι μεταξὺ τῶν Μαύρων τῆς Ἀμερικῆς, ἀπὸ τοὺς λευκοὺς ἀγραμμάτους τῆς Ἀμερικῆς πρὸ 60 ἐτῶν, ὅτε ἀπηλευθερώθησαν οἱ Μαῦροι. Τετρακόσιαι χιλιάδες Μαύρων κατετάχθησαν εἰς τὸν Ἀμερικανικὸν στρατόν, κατὰ τὸν τελευταῖον παγκόσμιον πόλεμον, ἐξ αὐτῶν δὲ 200,000 ὑπηρέτησαν ἐν Γαλλίᾳ. Ἐν τούτοις, ὑπάρχει εἴς τινα μέρη τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν μεγάλη ἐχθρότης μεταξὺ Μαύρων καὶ λευκῶν. Εἴς τινας πόλεις καὶ πολιτείας, δὲν ἐπιτρέπεται εἰς Μαῦρον, ὅσον δήποτε μορφωμένος καὶ εὐκατάστατος εἶναι, νὰ ταξειδεύῃ εἰς τὰ αὐτὰ τροχιοδρομικὰ ὀχήματα καὶ λεωφορεῖα μὲ τοὺς λευκούς· ὑπάρχουσιν ἰδιαίτερα ὀχήματα διὰ τοὺς Μαύρους. Ἐπίσης δὲν γίνονται δεκτὰ τὰ παιδία τῶν Μαύρων εἰς τὰ αὐτὰ σχολεῖα μὲ τὰ λευκὰ παιδία. Ἐὰν δὲ ἐγκληματήσῃ Μαῦρός τις, εἴς τινας πολιτείας οἱ λευκοὶ πολῖται ἁρπάζουσιν αὐτὸν βιαίως ἐκ τῶν φυλακῶν ἢ ἐκ τῶν χειρῶν τῆς ἐξουσίας καὶ τὸν θανατώνουσιν ἄνευ νομίμου διαδικασίας (λυντσάρισμα). Εὐτυχῶς μεγάλη πλειοψηφία τῶν λευκῶν τῆς Ἀμερικῆς καταδικάζει οὐ μόνον τὰ ἔκτροπα ταῦτα, ἀλλὰ καὶ τὰς φυλετικὰς διακρίσεις καὶ καταπιέσεις, τὰς ἐφαρμοζομένας κατὰ τῶν Μαύρων.

— ***Τὰ προαισθήματα τῶν ζώων***. Περιεργότατα εἶναι ἐκ τῆς προχθεσινῆς ἀνακοινώσεως τοῦ ἰατροῦ κ. Παπακωνσταντίνου εἰς τὴν «Ἑταιρείαν τῶν Ψυχικῶν Ἐρευνῶν», τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὰ προαισθήματα τῶν ζῴων. Μεταξὺ αὐτῶν εἶνε τὸ φαινόμενον τῶν ὀρνίθων τῆς Σμύρνης, αἱ ὁποῖαι, ὅπως ἐβεβαίωσαν καὶ ἄλλοι Σμυρναῖοι, κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς καταστροφῆς εὑρίσκοντο εἰς ἐξαιρετικὴν καὶ ἀνεξήγητον ἀνησυχίαν, τόσον ὥστε τὸ ἀσύνηθες αὐτὸ φαινόμενον τῶν ὀρνιθώνων νὰ προκαλέσῃ τὴν προσοχὴν τῶν κατοίκων. Ἀλλὰ ἀκόμη περιεργότερον εἶνε τὸ φαινόμενον τοῦ ἵππου τοῦ ἰατροῦ κ. Σαραντίδου, εἰς τὴν Φιλαδέλφειαν. Ὁ ἐν λόγῳ ἰατρός, μεταβαίνων ἔφιππος ἐκτὸς τῆς πόλεως, εἶδεν ἔξαφνα τὸν ἵππον του—ζῷον εὐγενοῦς Ἀραβικοῦ αἵματος—νὰ σταματᾷ εἰς κάποιο σημεῖον τοῦ δρόμου καὶ νὰ ἐπιμένῃ ν' ἀκολουθήσῃ ἕνα δύσβατον μονοπάτι, ἀντὶ τῆς εὐθείας ὁδοῦ, ποῦ ἐξετείνετο ἐμπρός του. Ὁ ἀναβάτης του, μὴ κατορθώσας νὰ δαμάσῃ τὴν ἀντίστασιν τοῦ ζῴου, τὸ ἀφῆκε νὰ τὸν ὁδηγήσῃ ἀπὸ τὸ μονοπάτι. Καὶ τὴν ἑπομένην ἐπληροφορεῖτο, ὅτι Τοῦρκοι λησταὶ τοῦ εἶχον στήσει ἐνέδραν ἐπὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ, ληστεύσαντες, ἀντ' αὐτοῦ, κάποιον ἄλλον τυχαῖον διαβάτην. Ὁ ἴδιος ἵππος ἔδωκεν εἰς τὸν κύριόν του καὶ ἄλλο δεῖγμα τηλεπαθείας. Ἐνῷ μετέβαινεν εἰς γειτονικὸν χωρίον πρὸς ἐπίσκεψιν ἀσθενοῦς, ὁ ἵππος του ἐσταμάτησεν αἰφνιδίως καὶ ἠρνεῖτο νὰ προχωρήσῃ. Ἔχων τὸ προηγούμενον τῶν ληστῶν ὁ ἰατρός, ἀφῆκε τὸ ζῷον νὰ τὸν ὁδηγήσῃ κατ' ἀρέσκειαν. Καὶ τὸν ἐπανέφερε μὲ ταχὺν καλπασμὸν εἰς τὸ σπίτι του, ὅπου εὗρῆκεν ἀσθενοῦσαν βαρέως τὴν σύζυγόν του, τὴν ὁποίαν, ἀναχωρῶν, εἶχεν ἀφήσει ἐντελῶς ὑγιᾶ.

Καὶ ἔπειτα οἱ τυραννοῦντες τὰ ζῷα ἐπικαλοῦνται ὡς ἐπιχείρημα τὸ ὅτι «δὲν ἔχουν ψυχήν»!